

Samvirke

NR. 9, 1958
15. MAJ

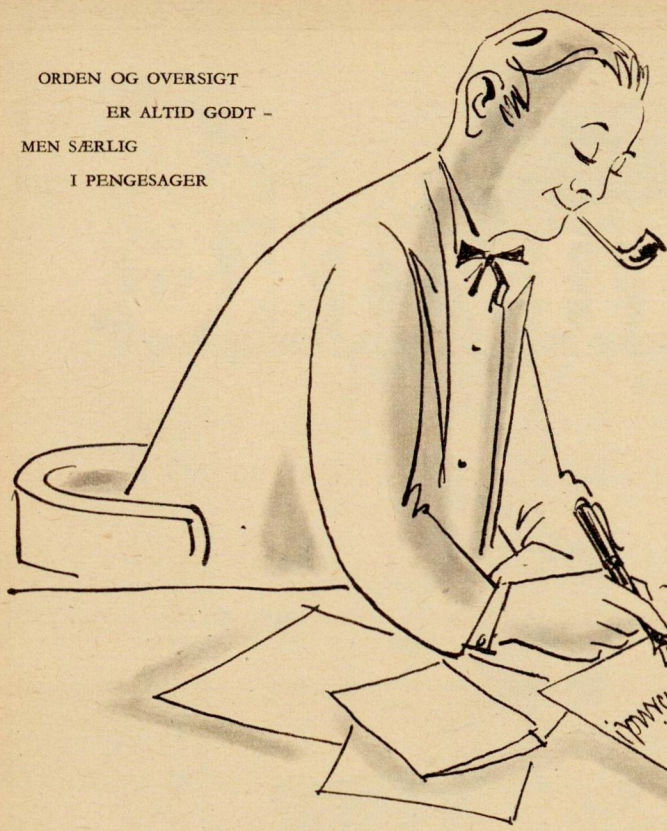

ORDEN OG OVERSIGT

ER ALTID GODT -

MEN SÆRLIG

I PENGESAGER

Drejer det sig
om penge

● **ER BANKERNES MEKANISERING** et udtryk for tidens trang til hjul og snurrepiberier? Det forekommer mig, at ekspeditionerne tager længere tid nu end dengang, da det var „de kvikke hoveder“ og ikke maskinerne, som var i højsædet.

FORRETNINGSMAND.

♣ Når vi i Andelsbanken ligesom i de fleste andre banker i de sidste 4 år har fortsat med efterhånden at indføre maskinbogholderi, således at nu næsten alle vore 33 afdelinger og mange kontorsteder er blevet „mekaniseret“, er det netop et udtryk for den erfaring, at vore kunder har været absolut tilfredse med mekaniseringen. Vel kan der være kortvarige overgangsvanskeligheder; men når de er overstået, kan vi til gengæld glæde os over den kendsgerning, at kunderne ikke blot får en meget hurtigere ekspedition end før, men også nyder den fordel til enhver tid at kunne få udleveret et tydeligt og detaljeret regnskab over de på kontoen indsatte og hævdede beløb. „De kvikke hoveder“ er stadig i kurs. Nogle af dem betjener de meget indviklede maskiner, andre har maskinerne frigjort, således at de i højere grad kan bistå vore kunder ved skranken med råd og vejledning.

● **ER EN CHECKKONTO NOGET FOR ALMINDELIGE MENNESKER?** Jeg har altid haft en vis skræk for at skulle udfylde blanketter, og værre vil det sikkert blive, hvis det er en check, det drejer sig om. Men jeg har på den anden side på fornemmelsen, at det kan være praktisk at have en checkkonto.

GARDEJERSKE.

♣ Det er endda særdeles praktisk at have en checkkonto. Denne kontoform egner sig udmærket for privatpersoner, som kan lade deres løn eller andre indtægter indgå på kontoen, betale deres udgifter med checks, og som ønsker at få et nøjagtigt ført regnskab over disse poster i form af den kontoudskrift, der gratis udleveres af banken efter ønske. Og sidst, men ikke mindst, undgår man den risiko, der er forbundet med at ligge inde med større kontante beløb. Checkkonto kan med særlig fordel benyttes af landmændene, som let kan træffe aftale med de forskellige aftagere af deres produkter om at lade afregningerne indgå direkte på checkkontoen. Udfyldningen af checken skal De ikke være nervøs for – det finder vi ud af i fællesskab, når De får checkhæftet udleveret.

tal med

ANDELSBANKEN

LANDET RUNDT

SYNDEBUK. I det nordjyske Bangsbomuseum i Frederikshavn er for ikke så længe siden indlemmet en rigtig syndebuk i museets samling. Historien går ud på, at en munk, der for nogle hundrede år siden levede på Vrejlev kloster „gik igen“ i begyndelsen af 1700-tallet. I den anledning blev bukkehovedet da stillet op, og munkens synd blev malet over på bukken. Munken fik da ro.

TAGER MÆND VED NÆSEN. 19-årige Henny Rasmussen, Randers, har for kort tid siden åbnet sin egen herrefrisørsalon, og hun er dermed byens første kvindelige barber. I udlandet ser man ofte kvindelig betjening i barbersalonerne, hvorimod det må siges at være noget af en sjældenhed i Danmark.

BRUGSEN

NYBYGGERBRUGS. Aalborg by vokser stærkt. For nylig er der skudt et nyt boligkvarter op på Sauersvej, og i løbet af sommeren skal der bygges et nyt, stort butikstov. Indtil det sker, har man i en barak indrettet en midlertidig brugs, så de mange husstande i kvarteret ikke skal savne Cirkelkaffe, Davre-gryn og alle de andre varer, som Brugsen fører.

FORSIDEN:

Brugsernes vinduer er altid smukke at se til. Alle de mange, der på land og i by bidrager hertil, fortjener at blive fremhævet i Samvirkes forside-billedserie: Det arbejdende Danmark. Som repræsentant for dekoratorerne har vi valgt et kvindeligt medlem af magasin Anvas dekoratørstab i færd med at opstille et vindue med forårsglade farver.

SNOREN KLIPPES OVER. Det nye manufakturstandardlager i Aalborg betyder en lettelse for både brugsforeningerne og deres medlemmer. Lageret åbnedes fornylig. FDBs manufakturdirektør, Otto Fløjborg, klippede snoren over til det nye lager. Blandt de, der overværede åbningen var forretningsfører Brandt, Odense, formanden for Danmarks Uddelerforening, udd. A. Rasmussen, Sdr. Kongerslev, samt Aalborgegnens kredsrepræsentant i FDB, gdr. Johs. Lyngsø, Arden.

ALDRIG FORSØMT. 14-årige Evy Højgaard Jensen, Sjolte, forlod skolen med den stolte bevidsthed, at hun aldrig har forsømt.

FUGLEDRAMA. En damper har ved den fynske østkyst udtømt spildolie med det resultat, at ca. 1000 søfugle drev ind til kysten, indsmurt i olie.

Lejlighed gør tyve

Lejlighed gør tyve

og det er ikke enhver, der lader lejligheden gå fra sig. En **HUSSTANDSFORSIKRING** i Mejeriernes og Landbrugets Ulykkesforsikring dækker også lejlighedstyveri. — — — En af mange fordele ved en MLU-husstands-forsikring.

SOM ET NUTIDENS Forum

FORÅR udenfor, forår indenfor – sådan mødte Anva sit eget forår, da det nye varehus i hovedstadens centrum slog sine porte op for publikum i midten af april (se billedreportagen siderne 12 og 13).

For Anva var denne begivenhed jo virkelig et våbrud. Thi Anva var ingen nyfødning, som skulle holdes over dåben, men snarere at lignedes ved en konfirmand – som formanden, direktør *Kaj Nielsen* så overbevisende rigtigt sagde det i sin åbnings-tale.

ANVA har allerede i en betragtelig årrække trådt sine børnesko som et mindre varehus i FDBs hovedsæde på Islands Brygge, og her lagt alen efter alen til sin vækst, til omsætnin-

gen det sidste år nåede op på 7 mill. kr.

Nu var tiden moden til at gøre det store spring ud i større opgaver, som flytningen fra Islands Brygge til storbyens midtpunkt markerede. Og det nye Anva var netop på åbningsdagen så friskt og levende, så rigt på smil og godt humør, at man måtte overgive sig til dette unge islet i det københavnske dagligliv.

SÅLEDES som det gamle National-Scalas Holberg-Have, plus tilstødende balkoner og lokaler nu præsenterede sig er de uden overdrivelse byens festligste – særlig festlige i den forårsdragt, som de mange sæsonvarer havde iklædt varehuset på åbningsdagen. De fleste måtte føle sig

overraskede over den helheds-virkning, der var opnået i kombinationen af de store rum og de enkelte udstillingsarrangementer.

Ligegyldigt hvor man befandt sig, oppe eller nede, omkring rækværket under den store kuppel, på galleriet langs ydervæggene eller nede i midterhallen – har man indtrykket af rum og vidde; parret med en lethed og ynde, som får både de store linier og detaljerne til at smelte sammen til en oplevelse af farver, lys og fest. Man har en velgørende fornemmelse af at befinde sig godt.

MED denne ombygning har FDBs arkitektkontor udført et mesterstykke. Ikke for meget sagt. Kritik er der ingen mangel

på i brugsforeningsbevægelsen – heldigvis. Med så megen større ret er der grund til at pege på, når noget lykkes.

Til dem, der er skeptiske, siger vi: Kom selv ind og se! Anva står åbent for enhver – uafhængigt af bestemmelserne i næringslovens meningsløse filialforbud, som f. eks. hindrer HBs mange afdelinger ud over København at handle frit med enhver.

I det nye Anva kan både medlemmer og ikke-medlemmer af brugsforeningerne gøre deres indkøb med lige hensyn til de fordele i retning af kvalitet og prisbillighed, som kan opnåes ved et forbrugersamvirke også på dette område. Kundebetjeningen vil blive hovedhjørnestenen, sagde direktør *Henry Pedersen* i sin åbnings-tale. Den bærende idé er at skabe et moderne og praktisk salgsapparat for udvalgsvarer og et hyggeligt indkøbssted.

Det er opnået ved at anvende alle vor tids mange salgstekniske raffineringer, særlig i form af velgennemtænkte bevægelige in-

Fra en balkon på anden sal (den tidligere Scalasal) ser man ned i stueetagen. Indtrykket er rum og vidde, parret med lethed og ynde.

Løs vægt eller fin fabrikspakke

HER i Danmark bruges årligt emballage for gennemsnitligt mindst 500 kr. pr. familie, mener statistikerne. Det er derfor et spørgsmål af betydelig forbrugerinteresse, formanden for De danske handelsforeningers Fællesorganisation, ostehandler *Max Lindskov* berører med de angreb, han ved en række møder landet over har rettet mod tendensen til at levere flere og flere af dagligdagens forbrugsvarer færdigemballeret fra fabrikken. Det medfører, hævder han, for mange varer en betydelig og ganske unødigt fordyrelse.

Fabriksemballagen er i modsætning hertil blevet varmt og skarpt forsvaret bl. a. af De

ventargenstande, som kan flyttes og ændres i det uendelige – ja, hele varehuset kan faktisk på en nat uden brug af værktøj omstilles til netop de formål og det behov, som de skiftende sæsoner og salgskampagner betinger. Endvidere vil man i videste omfang anvende *selvvalgssystemet* i ekspeditionen, hvilket vil sige, at kunderne får adgang til selv at tage de varer frem, som de ønsker sig betjent med.

ALT dette er en produktiv nydannelse til forbrugernes gavn på linie med den tilsvarende udvikling, som i mindre format, men ikke mindre effektivt har fundet sted i brugsforeninger på land og i by i de senere år.

Omtrent samtidig med Anva åbnedes i Rønne Bornholms eget brugsforeningsvarehus – bogstavelig talt opstået som en fugl Fønix af asken, sagde formanden, skatterådsformand H. Brandt Nielsen, eftersom magasinet nu lyser op i omgivelserne på byens centrale plads Storetorv, hvor der før lå en grim brandtomt. Med et udnyttet areal af 1500 m² (heraf 880 m² salgsareal) er det af større dimensioner end sædvanligt i provinsen. Der er glas over hele facaden, så den både i dagslyset, og når lysene er tændt i salgshallerne efter mørkets frembrud præsenterer sig i stråleglans, men, ikke mere afstikkende end

at den naturligt glider ind i torvets ældre omgivelser.

Alt hvad der kan siges at udmærke Anva går igen i det små i dette varehus, eftersom de samme arkitekter har forestået indretning og udstyr, og det samme organisationsprincip ligger til grund. På samme måde som Hovedstadens Brugsforening og en række sjællandske brugsforeninger og FDB står sammen om Anva, er det de bornholmske brugsforeninger og FDB, som har skabt det bornholmske varehus, d. v. s. at varehuset gennem de lokale brugsforeninger har direkte tilknytning til den egne befolkning, som det skal tjene – et sundt princip, som fortjener at danne forbillede for tilsvarende fremtidsopgaver ud over landet. Ved at vise vilje til at gå ind i en risiko har Bornholm givet et eksempel på selvstændigt initiativ og således påtaget sig en pionergerning.

Nu ligger altså de to varehuse der – hver på sin plads betydningsfulde, placeret og udstyret, så de ikke kan undgå at blive set. Og ved siden af bestræbelserne for at skaffe forbrugerne de bedste varer til de billigste priser, vil alt blive gjort, for at folk skal føle sig hjemme der, opleve dem som steder, hvor man kan mødes med alle og købe alt – som et nutidens forum.

Stadig flere andelshavere i Andelsbanken

Andelsbanken i Roskilde er flyttet ind i nye omgivelser i bankens egen nybygning på byens hovedgade, der herved har fået et smukt, moderne islæt.

såmvirkende Købmandsforeningers formand, *Knud Aagaard* og Dansk Salgs- og Reklameforbunds formand, *Paul Fabricius*.

Deres hovedargument er, at de færdigpakkede varer åbenbart tiltaler husmoderen, siden hun i stigende grad foretrækker dem fremfor tilsvarende produkter i løs vægt, og at det ville være en tilsidesættelse af forbrugernes *valgfrihed*, hvis man bremsede emballagekunstnernes travle virksomhed...

Naturligvis skal forbrugernes frie valg ikke anfægtes. Det er hende eller ham, som må afgøre, om den dyrere emballage byder på sådanne fordele i hygiejnisk, synsmæssig, tidsbesparende eller opbevaringsmæssig henseende, at det er merprisen værd. Men forudsætningen for, at denne valgfrihed bliver andet end tom snak, er jo rigtignok, at prisforskellen lader sig beregne af forbrugeren uden brug af elektronhjerne. Ellers „vælger“ man jo som en blind mellem farver. Adskillige fabrikker synes desværre fast besluttet på at gøre enhver pris-sammenligning så

vanskelig som muligt – og er i den retning nået meget nær det fuldkomne.

Mange forbrugere ville stejle, hvis de blev helt klar over, hvad de i årets løb betaler for indpaknings-krummelurer. Det konkrete eksempel, Lindskov, Aagaard og Fabricius diskuterede ivrigt – sodaen – er endda ikke det værste, man kan finde, men deres opgivelser af fabrikspakningens merpris i forhold til soda i løs vægt varierede dog fra ca. 30 til ca. 90 pct.

For andre varer er prisforskellen langt ringere og de praktiske fordele ved industriel pakning mere iøjnefaldende, så selv om forbrugerne fik grundlag for et regulært valg, ville mange fabrikspakninger utvivlsomt bevare deres publikum. Problemet: løs vægt eller fabrikspakning er derfor nok et af dem som ikke egner sig til besvarelse med et enten-eller. Svaret må snarere være: både-og. Men altså på den betingelse, at forbrugernes valgfrihed ikke er emballeret, så den kun egner sig til udstillingsvinduet.

ANDELSBANKEN får stadig flere og flere andelshavere, oplystes det på bankens generalforsamling fornylig. I 1957 var der en tilgang på 1100, hvorved antallet af personlige andelshavere nåede op på godt 33.000. Der nytegnedes i 1957 3/4 million kr. i andelskapital, og siden 1. januar 1958 er andelskapitalen yderligere forøget med 2 1/2 mill. kr.

Landbrugserhvervets vanskeligheder har i 1957 medført betydelige træk på Andelsbanken, først og fremmest derved, at smørpuljens kontante beholdning er hævet – et beløb på ca. 75 mill. kr. Både formanden, gdr. N. Offersen og direktør P. Krogh fremhævede i deres beretninger, at det alligevel var lykkedes at holde en så god likviditet, at der ved udgangen af 1957 var 15 mill. kr. mere i kassen end året før. Dette skyldes bl. a. en stigning på knapt 30 mill. kr. i de faste indlån og en nedgang i udlån. Dog er udlånene til private kunder steget med en halv snes mill. kr. Nedgangen falder navnlig på slagterier (færre kontrakt-grise) og på gødnings- og foderstof-

foreninger (mindre lagre og lavere priser).

På baggrund af de vanskelige forhold er bankens ledelse alt i alt tilfreds med årets resultat.

Formanden understregede, at udviklingen i landbrugserhvervet også fremover vil stille betydelige krav til en fornuftig og formålsbestemt kredit.

– Således må produktionsapparatet ude i de enkelte landbrug fortsat forbedres, sagde han. Navnlig må der lægges vægt på arbejdsbesparende foranstaltninger. Hvis landbrugserhvervets udøvere skal have samme indtægt og levestandard som den øvrige befolkning, må landbrugsproduktionen produceres af stadig færre. Denne udvikling har jo været i gang i alle årene siden krigen, men den har endnu ikke nået sin grænse. Man kan beklage ud fra sociale synspunkter, at der således bliver plads til færre og færre inden for landbruget, men det må tages som en kendsgerning, hvis det at arbejde inden for landbruget ikke skal blive en slags 2. classes beskæftigelse.

MADAGASCAR,

den glemte ø

TEKST OG FOTOS: MOGENS CHR. NØRLUND

GLEMT og upåagtet bag Afrikas umådelige landmasser ligger en forunderlig verden, hvor alt: dyr og mennesker og planter, adskiller sig væsentligt fra det, man kender fra andre tropiske områder. Det er kæmpeøen Madagascar – halvanden gang så stor som Sverige.

Selv jordklodens historie er mere eller mindre gået uden om „Madam græskar“. For henvend halvandet hundrede millioner år siden strakte der sig et fastland mellem Afrika og Asien, der i modsætning til det sagnomspundne Atlantis er en videnskabelig realitet.

Hen over denne landbro vraltede fortidens kæmpeøgler fra den ene verdensdel til den anden, og de første primitive fugle flagrede ind over sære skove og vældige sumpe. Men geologiske forstyrrelser slog landbroen i stykker, dens land brækkede op som en isflage, og kun Madagascar og en del mindre øer blev liggende. Herfra kunne planter og dyr ikke slippe bort, og helt afskærne fra den øvrige verden udviklede de sig ned gennem tiderne anderledes end deres slægtninge i de to yderpunkter af den tidligere landbro: Asien og Afrika.

KÆMPETROLDHANDEN, DER ER KOMPAS. Derfor vokser der i dag mærkelige, næsten uhyggelige planter på Madagascar. En af de mærkeligste er en grålig klump, der tilsyneladende ligger løst oven på jorden som en sten. Man har den største lyst til at sparke den bort, men den skyder sine rødder dybt ned og er ikke til at røkke. Når regntiden sætter ind, begynder små, olivengrønne blade at danne sig hist og her, men resten af året ligger planten der og falder fuldstændigt sammen med de „rigtige“ sten.

En anden botanisk seværdighed er flasketræet, en vækst med en gevaldig tyk stamme, flere meter i omkreds, og med ganske tynde kviste på toppen. Endelig findes der en fantasifuld plante, som har lange kødfulde grene, og i silhuet ligner den en kæmpetroldhånd, der krummer sine fingre for at gribe beskueren. Den er et yderst anvendeligt kompas, fordi planten altid drejer spidserne af sine grene mod syd.

Også dyrelivet frembyder forskellige overraskelser. Tænk bare på den *blå fisk*, som man til dato har fanget i tolv eksemplarer i farvandet omkring Madagascar. I skovene finder vi de morsomme halvaber. De er ret primitive zoologisk set, har lang hale og et langstrakt ansigt med snude og går altid på alle fire ben. De er ganske uskadelige og lever af skovens frugter.

Så er der en del slanger, dog ingen giftige, og krokodiller i alle floderne. Derimod er øen totalt blottet for store vilde dyr som løver og tigre.

SOMMER VED JULETID. På Madagascar er der højsommer ved juletid. Ikke alene er vore vintermåneder den varmeste tid på Madagascar, de er også de vådeste, for monsunen blæser ind fra øst og dænger øen til med voldsomme regnbyger. Det er kun østkysten, som får styrtebad. Når skyerne er rullet ind over den høje bjergkæde, som strækker sig i midten ned gennem hele øen, er den sidste dråbe allerede faldet. Bjergskræningerne ud mod Det indiske Hav dækkes af dampende jungle, mens den vestlige halvdel og de sydlige egne henligger som tørre stenørkener.

De mennesker, som naturen har anbragt på denne store ø, er lige så forskelligartede i levevis som øens klimatiske forhold. Mens højlandsstammerne dyrker deres ris på bittesmå jordlodder, der tit er overrislede, har indbyggerne langs østkysten slået sig på dyrkning af kaffe, vanille og peber. Det trives altsammen fortræffeligt i den fugtige drivhusvarme. Og på de tørre sletter mod syd og vest driver enorme flokke af fedtpuklede zebuokser omkring. Okserne er stammefolkenes eneste rigdom, og den dag i dag er det sådan, at en ung mand ikke rigtigt regnes for mandfolk og ikke kan gifte sig, før han har vist sin dristighed ved at stjele en flok okser.

HVORDAN ER FOLKENE KOMMET TIL ØEN? Een ting er fælles for alle disse forskellige stammer: de er blandingsfolk, dels negre fra Afrika, dels melanesere fra New Guinea, og dels malajer fra Indonesien. Man har hidtil troet, at disse mennesker var sejlet de

Sådan kan man også fange fisk. Kvinderne stiller sig i rundkreds med et net, og ved at piske i vandet, bringer de fiskene ind i kredsens midte og hen over nettet, som så lukkes.

De rejsendes træ – eller viftepalmes – er en af Madagascars mærkelige vækster. Palmen indeholder frisk drikkevand i sine stilke, man prikker hul, og vandet sprøjter ud.

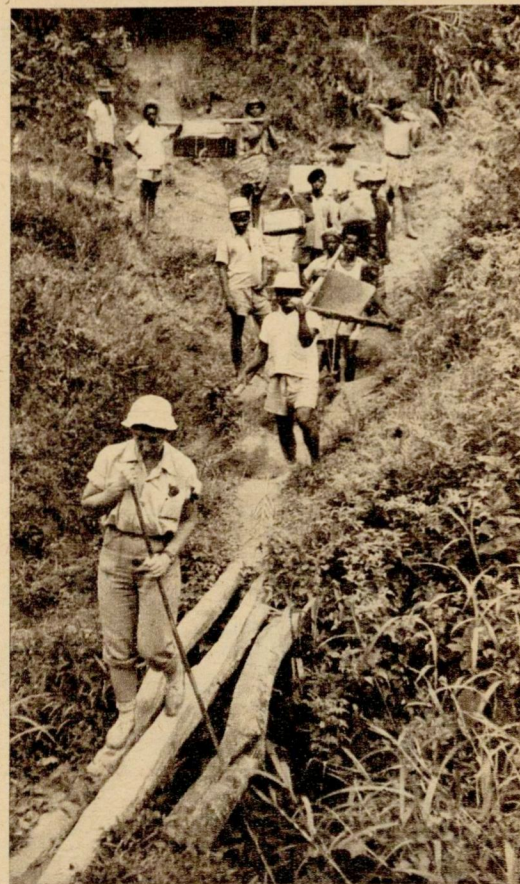
En af Madagascars besynderligste vækster er stenplanten, der i hele tørketiden svarer til sit navn. I regnperioden skyder planten små olivengrønne skud.

Madagassiske fiskere benytter udrigger-
toer af samme type som indoneserne. Langs
østkysten ligger kanoerne under palmerne.

Vejene på Madagascar lader adskilligt tilbage at
ønske. Den kraftige bil er kørt fast i dyndet, skild-
padden klarer sig bedre.

I de store urskove er man henvist til smalle stier.
Hvide mennesker lader sig ofte transportere i
bærestol.

tusinder af mile i åbne kanoer tværs over det vilde hav, kun ledet af stjernernes vrimmel, men nu har en norsk missionær på Madagascar fremsat en teori, som har skaffet ham doktorgraden ved Oslo universitet. Teorien går ud på, at de malajiske indvandrere er kommet til Madagascar på meget store fartøjer, sejlene langs Asiens kyster, langs Arabien og Østafrika.

Ihvertfald er den malajiske indflydelse på Madagascar overordentlig mærkbar, især blandt højlandsstammerne i det centrale område. De har således glat hår i stedet for afrikanernes negerkrøl, og man ser mere end blot et tilløb til mandeløjne og fremstående kindben. Og så er de små af vækst i modsætning til afrikanerne. De kvægavlende folk på de tørre sletter i øens sydlige ende viser derimod større tilknytning til Afrikas negre, men rene afrikanere findes der meget få af.

De indfødtes kultur er ligeledes præget af arven fra Asien, selv om der har sneget sig påvirkning fra Afrika ind i tonekunsten. De elsker fællessang, som efter bedste negertraditioner ledsages af rytme- og håndklap. Deres yndlingsinstrument er tam-tam'en.

**FORFÆDRENE ER HÆDERS-
GÆSTER.** Et karakteristisk træk

ved mange asiatiske folkeslag er forfædre dyrkelsen, og den findes netop på Madagascar. Det er ganske vist under andre former end i Det fjerne Østen, men ikke mindre inderligt. Ligesom balineserne betragter Madagascars indfødte døden som en milepæl på den lange vandring, men den er ikke afslutningen. Den dødes sjæl lever videre og følger nøje med i alt, hvad der foregår i landsbyen. De fleste steder anses slanger for hellige dyr, fordi man mener, at de dødes sjæle tager bolig i disse dyr. Ingen indfødt på Madagascar tør røre ved en slange, og det er ikke, fordi han er bange for at blive bidt, (der findes som nævnt ingen giftslanger på øen), men hvis man for eksempel kommer til at træde på en slange, risikerer man, at den af ens forfædre, som nu tilfældigvis har valgt netop dette eksemplar til bolig, forarges og giver sin vrede frygtelige udtryk.

Det centrale i de indfødtes religion på Madagascar er altså den tanke, at de døde slet ikke er døde i egentlig forstand, men at de tværtimod følger med i, hvad der foregår i familie og samfund. Det er i denne ånd, at de mest malajisk prægede af øens stammer en gang om året drager ud til deres døde for at vende dem. Ligene bliver trukket op af gravstedet til lyden

af monoton fællessang, og folk ligefrem slås for at få lov til at bære dem tilbage til landsbyen. Her arrangeres en stor fest med de døde som hædersgæsterne. Tanken er den, at de døde ikke skal føle sig glemt derude i de klamme gravkamre, og da det hele jo er en glædelig begivenhed, uddarter festerne sig ofte til drikke- og ædegilder af usandsynlige dimensioner. Man ruller derpå ligene ind i rene stråmætter og bærer dem næste morgen tilbage til gravstedet, hvor man lægger dem på den modsatte side af den, de lå inden festen. Her får de lov til at blive til næste års ligvendingsfest.

Men det er ikke alle madagasseres religion, der stammer fra Østasien. I øens nordvestlige hjørne lever mange mennesker, som bekender sig til Islam, og kristendommen er også ved at vinde fodfæste. Salmesang toner fra hver eneste lille by i øens højland, og der findes lige ved 150 norske missionærer, som bygger skoler og hospitaler, tager sig af blinde og døve og bekæmper spedalskheden.

BÅDE AFRIKA OG ASIEN. Arbejdsmæssigt ser det på ingen måde værre ud på Madagascar end i så mange andre koloniområder. Måske snarere tværtimod. De poli-

tiske forhold er ret stabile for øjeblikket, selv om det nok rumler under den rolige overflade. Der er ikke meget kommunisme, heller intet officielt kommunistisk parti, men Kreml har sine agenter på øen – ofte i form af sagførere eller små funktionærer.

Siden den franske besættelses begyndelse i 1895 har der kun een gang været forsøg på oprør mod de hvide. Det var i 1947, da alle indfødte på Madagascar havde lovet hinanden højt og helligt, at de i løbet af en bestemt nat ville trænge ind i husene hos alle hvide og skære halsen over på dem. Dette oprørsforsøg mislykkedes, blandt andet fordi der manglede sammenhold mellem de forskellige stammer på øen. Her ligger måske også grunden til, at der ikke har været andre forsøg på at ryste det franske kolonistyrerens åg af skuldrene.

Den dag i dag er Madagascar et af klodens upåagtede områder, langt uden for trafikens alfarvej og storpolitikens forblæste marchroute – en verden for sig, hverken Afrika eller Asien – måske snarere både Afrika og Asien. Endnu fører de indfødte en fredelig tilværelse i ubemærkethed, følgende deres ældgamle traditioner, men hvor længe vil det vare, før dette glemte hjørne af Det indiske Hav befinder sig i søgelyset?

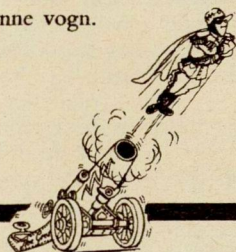
De bli'r så glad for

FORD ANGLIA

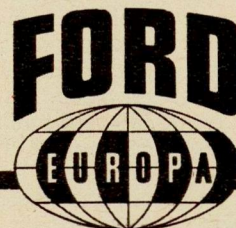
når en kritisk situation kræver hurtig acceleration...

De ligger derude og skal overhale, ... der kræves lynhurtig acceleration... og Anglia mere end indfrier forventningerne. Ganske selvfølgelig og ubesværet skyder den frem og forbi! – Det er den slags, der gør, at De kommer til at holde så meget af denne vogn.

Det er også en af grundene til dens imponerende succes. Nogle køber den først og fremmest for dens luksusudstyr og raffinerede linieføring, andre på grund af dens dejlige komfort, men for alle forhøjes glæden over Anglia ved dens lynhurtige acceleration. Hele Europa er begejstret!

Anglia har lynhurtig acceleration...

Fakses

koralbjerg

Storgruben ved foden af kirkebakken.

LANDSBYEN og fiskerlejet Lund ligger lige på grænsen mellem Stevns og Fakse herreder. Det er en smuk gammel by, en lang „gade“, hvor de hvidkalkede og stråtekede gårde og huse ligger og befinder sig godt ved at være et stykke alfarvej. Her kommer ikke mange biler drønende, og kun folk der har lovligt ærinde. Man kan gå fredeligt midt på vejen gennem byen og give sig tid til at beundre de kønne forhaver, hvor gode, gammeldags bondeblomster gror, og hvor gyldenlak og simpelfi hygger bag de smårude vinduer.

Nu er folk i Lund akkurat ligeså dygtige som andre mennesker i landet, hvad enten de er landmænd, fiskere eller håndværkere. Men der er noget hyggeligt gammeldags – i god forstand – ved den lille by, der ligesom hviler i sig selv. Og måske hænger det sammen med, at Lund var et af de sidste steder i landet, hvor jorden blev udskiftet og dyrkningsfællesskabet af-

skaffet. For der var noget godt ved dette landsbyfællesskab, og mon det ikke bidrog til, at andels-tanken så hurtigt slog igennem i Danmark, at der var en tusindårig tradition for sammenhold og samarbejde. Der er nok forskel i formen på det gamle bystævne og en generalforsamling i andelsmejeriet eller brugsen, men ånden er nok nogenlunde den samme.

Det er en tidlig morgen, og endnu kan man høre en hane gale fra en af egnens gårde, skønt den unægtelig er noget sent på det. Duggen lig-

ger perlende i græsset, og det er som om grøftekan-tens flora er stået for-frisket op af nattesøvnen og har taget sig et vederkvægende styrtebad. Om nogle få timer lægger vejstøvet – agemelet, som de gamle kaldte det – sig igen over det grønne og pudrer de friske farver grå. Jeg følger vejen over Lille Torøje gennem Vemmetoftes skove.

DET er et rigt og dejligt land, Fakse herred. Hvor har det fået navnet fra? Det er aldrig nemt med sikkerhed at sige, hvorfra stednavne stammer, men

nogle mener, at Fakse er det oldnordiske ord: Man-ken på en hest. Engang for mange århundreder siden har Fakse kalkbjerg lyst som en hvid hestemanke langt ud over landet. Men nu er bjerget væk, og man er gået i dybden.

Det er herregårdenes land. De ligger der store, prægtige renaissancebygninger midt i deres skove og parker, og mange af dem er smukke bygningsværker. Men de blev til, ved at herremændene drev bønderne væk fra deres jord, tit ved voldelige midler, og lagde deres

gårde sammen, så der blev en herregård ud af det.

Grove, brutale bæster var mange af disse herremænd. Nu er Vemmetofte et venligt, adeligt jomfrukloster, hvor damer af adel eller høj rang slikker solskin i den dejlige park eller baldyrer i slottets sale. De lever en stille og fornem tilværelse. Der fortælles, at professor Vilhelm Andersen, der var på cykletur i Sydøstsjælland med sine studenter og besøgte slottet, efter besøget med et suk udbød: – Bare en professor, når han går af, kunne blive stiftsdame på Vemmetofte! Han er nok ikke den eneste, der har misundt damerne deres fredelige herregårdsliv.

MEN nu er bondens plager vel glemt, og de gamle ege i Vemmetofte strandskov kan ingenting fortælle. Det er en af de smukkeste strande på Sjælland, og kan man ikke være de store godser taknemlig for andet, må man være glad for, at de har bevaret en strand som

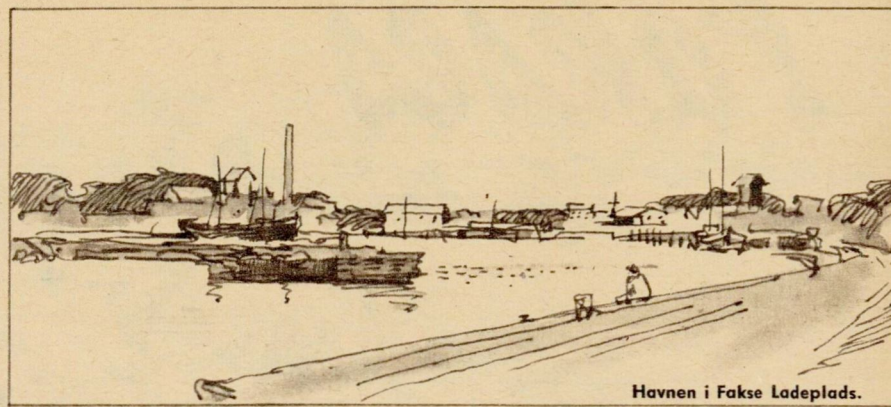
Fakse Ladeplads – badestedet.

denne fra udstykning og villabebyggelse. Skoven går helt ud til vandet, bøgen spejler sig virkelig i bølgen blå i stille morgener, når Fakse bugt er som et spejl. Så kommer man igennem Stubberup skov, og nu skulle man have Rollo-tårnet i sigte.

Men det er der ikke mere. Det var et udsigtstårn på 25 meter, bygget af granit og Fakse-kalksten til ære for vikingehøvdingen Rollo, der erobrede Normandiet, og som efter en gammel overlevering stammede fra Fakse-kanten. Det er nu meget tvivlsomt, om det er rigtigt. Ifølge de islandske sagaer var han

nordmand, hed Ganger-Rolf og var søn af Rognvald, jarl på Møre.

Rollo-tårnet måtte sprænges væk, fordi man skulle bruge den kalkbakke, det var bygget på. Kønt var tårnet ikke. Det var en kopi af et borgtårn ved Rhinen, og fik snarere en til at tænke på tysk ridderromantik end på den gamle røver af en vikingehøvding. Men oppe fra bakken, hvor kirken ligger, har man udsigt over kalkbruddet. Ved første øjekast virker det forvirrende, som en vældig bombeeksplosion havde revet en kilometerlang, bred flænge i jorden. Måske blændes man også

Havnen i Fakse Ladeplads.

af det hvide kridt, når man på den lange spadseretur har vænnet sine øjne til de svale skoves ly.

Det er ikke godt at vide, om granitbruddene

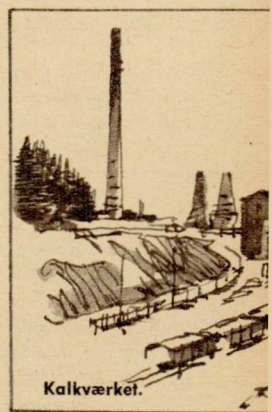
ved Hammershus er større, men de virker tunge og mørke, mens der er noget let og mærkeligt elegant oved kalkbruddet. I gamle dage brugte man hakker for at få kalken hugget løs, og det var efter sigende et både vanskeligt og farligt arbejde at balancere på de stejle vægge og bruge hakken. Nu er kalkbruddet mekaniseret, menneskene fylder ikke ret meget i det store hul. Kraner og gravkøer arbejder langsomt og metodisk som efter en fælles melodi. Egentlig kunne det godt minde om en mærkelig og fantastisk ballet. Men kravler man ned i bruddet opdager man snart, at det er arbejdets verden. Her slides og svedes som de fleste steder på jorden hårdt for det daglige brød.

DANIEL-HAVET kalder man det hav, der i den yngre kridttid for millioner af år siden gik i rolige dønninger, der hvor nu Danmark ligger. Klimaet må dengang have været tropisk, for koraldyr kunne leve i havet – som i dag i Stillehavet – og ganske langsomt byggede de en koralbanke op. Tomme for tomme i årtusinder voksede banken, til den blev 70–80 meter høj. Og i havet levede blæksprutter, hajer og snegle, og man finder dem i dag som forsteninger i kalkbruddet.

Så snart man begynder at bygge kirker og borge af sten, opdagede man, at kalken var et fint materiale både til sten og bin-

demiddel. „På grunde ved Fakse og Stubberup byer findes en mængde kalksten, som til verden ende aldrig kan savnes, skrev en af de lærde Rosenskrantz'er engang i det 17. århundrede. Naturligvis sikrede herremændene sig denne rigdomskilde, som kalkbruddet var hovedejerne var Vemmetofte, Rosendal, Bregentved og Gaunø.

Kalken blev kørt med hestevogne ud til kysten, hvor man havde bygget et par primitive havne. Her blev den ladet i pramme og færget ud til handelsskuderne, der lå for anker et stykke fra kysten. Det var bondedøtre, som udførte arbejdet. På den måde opstod Fakse Ladeplads, der nu er en slags tvillingeby til Fakse. For begge de små byer lever af kalkbruddet. Imidlertid i godserne og konkurrerede med hinanden, indtil Tiedgen kom til. Han var en strålende organisator, som forstod, at stordrift var udviklingens mulighed. Havde han levet i USA, var han blevet grunde-

Kalkværket.

Norita

Garanteret sikret mod maskeløb...

Med denne NORITA nylonstrømpe risikerer De intet maskeløb. Strømpen er med det eksklusive pin-point netmønster og fås i 15 den. 60 gg. Forlang dessin 3/275

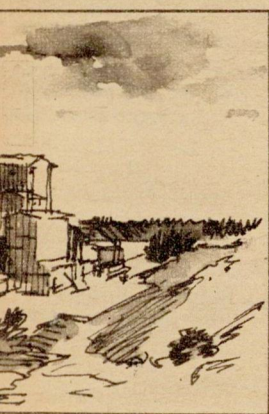
985

Det betaler sig at købe i **BRUGSEN**

lægger af et af de store milliardærdynastier. Nu havde han kun Danmarks beskedne industri at arbejde med, og han skabte af de konkurrerende gruber et selskab A/S Fakse Kalkbrud, der for fem millioner købte alle bruddene. Det blev til stordrift. Hele den moderne teknik blev taget i brug. Tietgen havde tænkt sig – som i fordums tid – at bruge kalken som byggemateriale, og den engelske kirke i København er da også bygget af Fakse-kalksten. Men det var i en periode, hvor man brugte stuk og pudsede facader i byggeriet, og man måtte koncentrere produktionen navnlig om gødningskalk. Nu sliber man kalkstenen, så den bliver blankt og gråt skinnende, og Fakse-kalkstenen er igen et anvendt byggemateriale.

Gødningskalk-fabrikken er i dag den største i Norden. Og kalkgruben er formodentlig udtømmelig, heri havde Rosenkrantz nok ret allerede for et par hundrede år siden. De små koraldyr har udført et godt arbejde i tidernes morgen.

NEDE i bruddet er der forunderligt at gå. Væggene spiller i grå, gule og røde farvenuancer, undertiden lader en afsats frem, og man går forsigtigt udenom, for den hænger der som en gesims, der hvert øjeblik kan styrte ned. I Bavnehulen – den har vel sit navn, fordi her engang har været en bavnehøj – er klipperne stejle og glatte, andre steder er der gravet på en mærkelig

uregelmæssig måde ind i kalkmassen, eller måske er det frostsprængninger og skred. Her er en sær tør luft at ånde, det er nok kalkstøvet. Det er som i cementfabrikkernes kridtgrave.

På vejen op af bruddet slår jeg følge med et par arbejdere, som er færdig med deres dagsværk. Jeg spørger, hvor mange år de har arbejdet her. Den ene, en midaldrende, lidt bøjet mand, har været her i nitten år, den anden, som er i tyverne, har kun arbejdet her i tre.

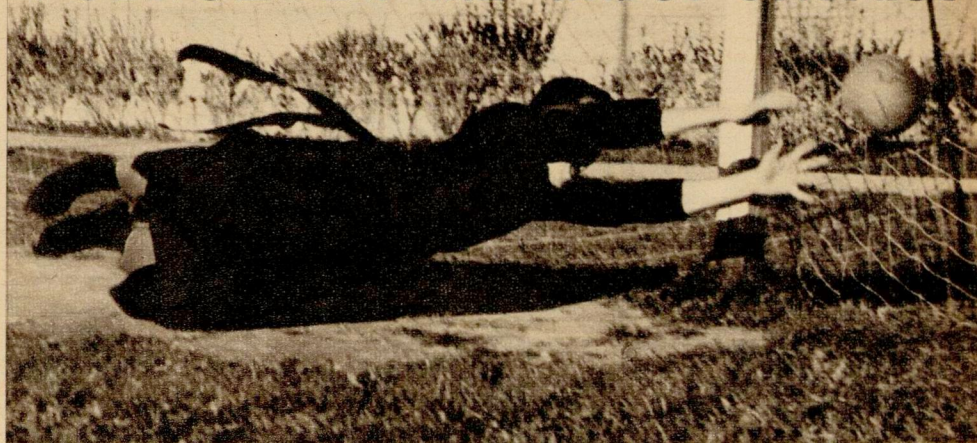
– Men jeg ved da ikke, hvor mange af mine forfædre, der har arbejdet i bruddet, siger han ligesom undskyldende – han vil åbenbart ikke betragtes som en; der er kommet rendende til. Alle små jordbrugere her på egnen arbejdede i kortere eller længere tid her. De havde for lidt jord til, at de kunne leve af det, derfor gik de i kalken om dagen, og om aftenen sled de med deres egen stump landbrug. Det blev en lang arbejdsdag, og mange sled sig halvt ihjel. De blev stive i lemmerne og gigten rev i kroppen, den gang regnede man en mand for udsidt, når han var et halvt hundrede år. Nu går det bedre, arbejdet er ikke mere så hårdt, men nu er der kommet en anden bekymring til, og det er at al den mekanik skal gøre os arbejdslose.

– Det er sandt, nikker den anden. – Men det er vel heller ikke meningen, at vi skal have det altfor nemt.

Vi er kommet op af bruddet, og man har den smukkeste udsigt over det dejlige grønne land. Mod øst sænker landet sig ned mod bugten, mod vest stiger det, til blikket standses af et skovbælte. Herinde i „skovlandet“ ligger herregårdene med spir og tårne. Og mon de gamle hovbønder bar alle deres plager med den samme resignation. – Det er vel heller ikke meningen, at vi skal have det nemt...

HANS KIRK

FODBOLDEN har afløst sværdet

Den unge jesuit herover klarer et målskud i bedste landsholdsform. Sport indgår som led i jesuitternes fysiske uddannelse, foruden fodbold er håndbold og basketball de foretrukne sportsgrene. Jesuitterne bestyrer som led i deres propagandavirksomhed Vatikanets kraftige radiostation (herunder), hvorfra der dagligt sendes på 27 sprog. Ordenen har 13 andre radiostationer.

JESUITTERNE var førhen den katolske kirkes stormtropper – i dette ords egentligste betydning. I sin 400-årige historie har ordenen altid været anset som den mest hemmelighedsomsvøbte af alle de katolske munkeordener, anført af sin „general“, ofte kaldet „den sorte pave“. Tiden har ændret på jesuitterordenen, idag uddannes jesuitterne som lærere og videnskabsmænd, før de sendes ud over kloden. Det tager 14 år at forvandle en ung aspirant til fuldt uddannet jesuit, hvorefter hans virke blandt andet kan falde inden for de 95 universiteter, 8121 skoler, 70 hospitaler, 1320 blade og aviser, 13 spedalskhedskolonier, som ordenen styrer. Før i tiden var ordenens italienske legion med 2500 mand den største gruppe, nu overgås den langt af gruppen i USA og Canada, som tæller 8000 mand. Nu som førhen arbejder jesuitterne i fuld lydighed mod paven, til hvem de ene af alle katolske ordener aflægger ubetinget lydighedslofte.

Den sorte pave – jesuitterordenens „general“ – er for tiden belgieren Janssens. Ingen insignier markerer hans høje stilling.

Jesuitterne lærer også praktiske fag som led i deres uddannelse, herover en jesuitterlandmand med sine grise.

Rønne by havde rejst kommunal flag-allé, da BF-magasinet åbnede, og inden døre var der naturligvis også feststemning. En speciel attraktion, navnlig værdsat af de yngre gæster, var det, at skuespilleren Ib Mossin fungerede som uddeler – dog kun af balloner.

EN FLYVENDE

FLERE mennesker end hele Helsingørs befolkning besøgte Anva den samme dag, det nye stormagasin slog dørene op for publikum, og nu, da det har den første måned bag sig, er både *bygningen* og *forretningen* Anva placeret som et af de faste og væsentlige træk i københavnernes forestillinger om deres bys centrum.

Mange fremtrædende personligheder med boligminister *Bundvad* og overborgmester *Munk* i spidsen har ønsket Anva til lykke, men de komplimenter, som har varmet direktør *Henry Petersens* hjerte mest, er dog nok de mange udtryk for, at den anonyme hr. Hansen og fru Nielsen straks fandt sig til rette og følte sig vel tilpas i det nye hus. Deres eget hus kunne man vel sige. For blandt de mange andre egenskaber, som udmærker Anva, er jo også den, at det er rejst ved forbrugernes samvirken og er til for forbrugernes skyld.

Under rundgangen i de mange afdelinger bemærker man sig alle de special-grupper, man venter at finde i et stormagasin: konfektion, lingeri, møbler, tæpper, sengeudstyr, parfumeriartikler, papirvarer, køkkenudstyr, porcelæn, barnevogne, lejrudstyr, skotøj, legetøj, lædervarer, o. s. v., o. s. v. Møbler er specielt meget flatterende placeret i galleriet over hovedhallen.

Endvidere bemærkes den gennemførte prismærkning og den måde, hvorpå tingene præsenteres for publikum, så køberen selv kan tage varen i hånden. – Det var såmænd slet ikke meningen, jeg skulle have købt strømper i dag, sagde fru Andersen fra Godthåbsvej. – Men den bod var altså arrangeret så indbydende, at jeg ikke kunne komme forbi...

Det er først og fremmest varerne, der skal tale for sig selv. Her er Anvas linie klar fra disken med tobak, chokolade, Cirkel-kaffe og andre delikatesser ved hovedindgangen til den fjerneste krog af tæppeafdelingen på 2. sal:

Yndige busseronner og fikse KITLER

Yndig kittel med 3/4 ærmer og elastik i taljen. Dess. 20760 i broget og meget flatterende mønster.
Str. 40-48 ... **27.50**
Str. 50 **30.75**

Fiks og velsiddende kittel med kvartærmer og elastik i taljen.
Dess. 20772, smukt mønstret.
Str. 42-48 **26.75**
Str. 50 **29.75**

Moderne busseronne i sød og klædelig facon dessin nr. 20791. Lysblomstret mønster på marine bund.
Str. 44 **16.-**

og så får De endda dividende
I BRUGSEN

START

Det store vinduesfri felt på BF-magasinet væg mod Tornegade er forbeholdt en kunstnerisk udsmykning. Fire kunstnere, Lisbeth Munch-Petersen, Paul Høm, Poul Stoltze og Niels Østergård arbejder med denne opgave. Selve facaden er beklædt med cypresgrønne glasfliser.

Lokale og uden-ø's gratulanter mødte frem i stort tal, da BF-magasinet, Bornholms første varehus, åbnede på torvet i Rønne. På billedet til højre ses førstedirektor Ebbe Groes, FDB, (til venstre) sammen med BF-magasinet's formand, skatterådsformand H. Brandt-Nielsen, fotograferet under en rundgang i de velindrettede og velforsynede lokaler.

Det princip, billedet herunder illustrerer: at kunden skal kunne gå lige til varen og selv forvisse sig om dens egenskaber, har været grundlæggende både ved indretningen af ANVA og BF-magasinet. Billedet er fra ANVA.

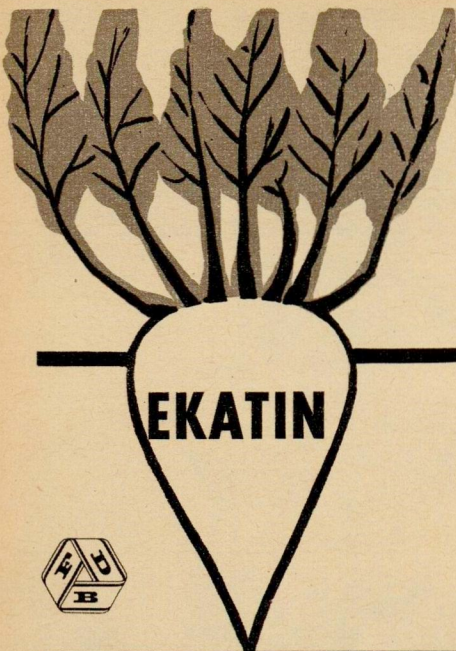
Det drejer sig ikke om hæsblæsende at sælge kunden så meget som muligt, men om at han får den rigtige ting til den rigtige pris, hvad enten det er et stykke håndsæbe eller et køleskab.

Resultatet af disse og mange andre faktorer's sammen-spil var, at over 10,000 mennesker foretog indkøb i Anva allerede den første dag – og at andre tusinder sagde som den 10-årige vesterbrodreng, der havde underkastet tel-tene i friluftsaftningen en sagkyndig bedømmelse: Jeg kommer igen og køber dem en anden gang...

Jovist, det nye stormagasin i Københavns hjerte fik en flyvende start.

Billedet ovenfor: Anvas leder, direktør Henry Petersen ekspederer den første kunde. På de fem første dage solgte det nye Anva lige så meget, som Anva på Islands Brygge solgte i løbet af 3 uger. Den gamle vandpost til højre oplevede et helt H. C. Andersensk eventyr ved Anvas åbning: den gav eau de cologne i stedet for postevand.

**Bekæmpes bladlus
undgås virusgulsot
Bladlus bekæmpes med
systemgiften**

EKATIN

Mod virusgulsot sprøjtes med 0,75 liter

EKATIN i 500-1000 liter vand pr. ha.

Ved nye luseangreb gentages sprøjtn. efter 2-3 uger

EKATIN

**er et Sandoz-præparat, der forhandles af
FDB og Josef Fuchs A/S**

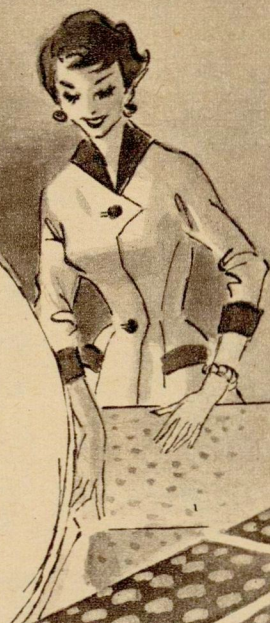
Glade duge ...

**sætter kulør på
sommerbordet**

Sol-, lys- og vaskeægte dug, 3 farver
i svær, genneinvævet bomuld. 114 x
145 cm. Dess. 14/142 **9.85**

Indanthrenfarvet, trykt bomuldsdug i
moderne mønstre. 130 x 130 cm. Dess.
14/152 C **16.95**

Sol-, lys- og vaskeægte dug i dejligt,
genneinvævet bomuld. 100 x 100 cm.
Dess. 14/153 **11.25**

**- og så får De endda dividende
i BRUGSEN**

jeg har
ord for at vær

MENNESKER

KENDER De Larsen? Larsen fra „Melodien, der blev væk“ – indbegrebet af hverdagens tristhed? Et helt år gik denne teaterforestilling; i folks bevidsthed blev Larsen næsten eet med den skuespiller, der fremstillede ham.

Hvem var Larsen, manden bag rollen? Var han en repræsentant for hverdagens grå tristhed, siden han så fint kunne indleve sig i rollen som dusinmennesket? – Nej tværtimod. Han var et menneske med „kanter“ – en stor individualist, som siden skulle give sit publikum et chok netop i kraft af sin individualisme.

Kendt, populær og feteret var Peter Poulsen og derfor misundelsesværdig i flertallets øjne. Skuespillerne er jo vore dages afguder. Hvor mange dagdrømmer ikke om en fremtid på scene eller lærer? Derfor virkede det helt ubegribeligt, da Peter Poulsen sagde nej tak til en stor rolle og trak sig tilbage fra film og teater.

Hvorfor? blev der dengang spurgt. Peter Poulsen ville ikke rigtigt ud med sproget. Men pressen gav ham ingen ro, og til sidst slap det ud: Han ville studere til præst.

Til præst! En skuespiller! Hvor aparte. Ja, præst kunne selvfølgelig være godt nok, men alligevel – det andet var da ulige mere spændende!

Som skuespiller havde Peter Poulsen været „godt stof“ – folk elsker at læse om deres yndlinge. Som teolog blev han sensationsstof. Præsterne fik en vældig interesse for ham og sikrede sig ham som taler i kirkerne. En skuespiller på prædikestolen – hvilken lækkerbid for pressen! „Moralsk Oprustning“ meldte sig og tog ham til indtægt for

bevægelsen. De prøvede at holde ham ved teatret – ville, at han skulle forkynde deres budskab fra en scene. Mange kræfter hev og sled i ham. Aldrig havde han fred.

Offentligheden kan være hård i sin interesse – så hård, at den i realiteten berøver en mand hans frihed.

Nu, 13 år efter, da duften forlængst er gået af sensationen, opsøger jeg Peter Poulsen og spørger igen: Hvorfor? – Ikke af nyfikenhed, men fordi denne mand må have gjort sig tanker om tilværelsen, der rækker udover dagligdagen – tanker, som måske har bud til andre.

Hvorfor? Springet fra skuespiller til præst synes stort.

– Er forskellen så stor? spørger Peter Poulsen. Mange præster spiller en svær komedie. Trangen til at sole sig kan finde afløb begge steder. Men chancen for at få sagt de ting, man har på hjerte, er større på prædikestolen end på de skrå brædder. Skuespilkunsten er den mest djævelske af alle kunstarter. Andre kunstnere kan selv sætte sig opgaver og føle arbejdsglæde under den frie udfoldelse. Skuespilleren er helt afhængig af direktøren, som giver opgaverne. Hvad man får af roller, beror på skæbnens tilfældigheder – og på, hvor hårde albuer man har.

– Hvad var det, De havde på hjerte?

– Ved krigens slutning befandt jeg mig i en art psykose. Der var noget i mig, som skulle ud for enhver pris. Det oprørte mig, at menneskenes lidelser skulle gøres til dramatisk sujet. Jeg syntes, tiden var for alvorlig til, at man måtte udnytte den kommercielt. I Kastrup var der opvisning af Royal

En samtale med skuespilleren Peter Poulsen, der satte sin ærgerrighed til ved mødet med en storslået natur

AF TOVE SMIDTH

– Jeg er bjergbestiger. Hos bjergbestigere dukker religiøsitet før eller siden op. Naturoplevelsen er en slags mystik.

Peter Poulsen går hen til en af sine mange bogreoler og henter et sætryk af noget, han engang har skrevet om fjeldvandring i Norge. Et sted står der:

„... da jeg i en grøn ungdom fik lov at komme ind i fjeldet, så skete der en omvæltning i hele mit indre, noget der kan sammenlignes med en stærk religiøs oplevelse, der var så gennemgribende, at den gav et handicap for livet, fordi den lærte en omvurdering af livets værdier og dræbte dermed den ærgerrighed, der er så overordentlig vigtig for al fremdrift her i tilværelsen. Jeg føler mig desværre ikke i stand til at beklage det skete. Nej tværtimod, så må det, der kan give sådanne oplevelser, selvfølgelig altid bevare sin tiltrækningskraft.“

Her har vi nok det inderste svar på, hvorfor skuespilleren blev teolog.

Ærgerrighed havde han oprindeligt haft. Han kom fra en kostskole, hvor der blev dyrket meget teater, blev elev hos Holger Ga-

brielsen og siden hos Svend Methling. Da Methling brød ud fra Det kongelige Teater og startede „Komediehuset“ på idealistisk grundlag, blev Peter Poulsen engageret og debuterede 1930 i „Vårbrud“ – et pubertetsstykke, som dengang vakte stor opsigt. „Komediehuset“ måtte lukke efter en tid, men Peter Poulsen savnede ikke opgaver. Sin berømteste rolle fik han i 1935 som Larsen i „Melodien, der blev væk“, Kjeld Abells sensationsstykke.

Desuden var der filmen. Da Peter Poulsen blev prøvefilmet, blev der ganske vist sagt, at han ikke egnede sig – han var, som han selv udtrykker det, „for krøllet i ansigtet“. En skuespiller skulle dengang være glat og næsten kvindeskøn, som Valentino eller Gösta Ekman. Ikke desto mindre vandt han siden stor popularitet i en række film – „Kongen bød“, „Under Byens Tage“, „Desertør 1848“, „Møllen“, „For Frihed og Ret“ o. a.

Så var det, krigen kom og antændte noget i ham, som havde ligget og ulmet længe.

– Men De blev aldrig præst, Peter Poulsen.

– Nej, jeg blev skræmt af den sensation, der stod om „skuespilleren på prædikestolen“. Desuden – hvis jeg havde fortsat, var jeg blevet katolik – jeg blev draget af katolicismens logik og autoritet. Det ville have givet for mange komplikationer i

familielivet. Det havde ikke været godt for børnene. – Måske havde Bjørnson alligevel ret. Hvorfor har man fået evner som skuespiller, hvis de ikke skal udnyttes?

– Det er mest radioen, De arbejder ved nu?

– Ja, og der har været morsomme opgaver. Men radio er dog – ligesom film – kun et surrogat for teatret. Jeg ville gerne have noget mere ved teatret. Men jeg kom ud af faget – de unge instruktører kender mig knap nok mere. Og så har jeg jo fået ord for at være aparte. – – –

Hænderne stopper roligt piben. Blikket er stærkt og meget blåt, på een gang direkte og fjernt, som om det ser gennem tingene. Det „krøllede“ ansigt er karakterfuldt, med et stænk af resignation. Der har været skuffelser. Men denne mand er „desværre ikke i stand til at beklage det skete“. Sin ærgerrighed og karriere satte han til. Men han fik noget i stedet, som unddrager sig ord og sammenligninger – noget kosteligt, omend det ikke kan udmøntes i penge og popularitet.

„... se skyerne gå og glemme, at tiden går. Ligge og lytte til en fjeldbæks dur i nærheden ... indtil man tilslut ingenting hører, ingenting ser, men bare opsluges af hele herligheden.“

Det er et under, en livsform, for Peter Poulsen større end noget andet.

Air Force – folk strømmede til, som var det en cirkusforestilling. Det var modbydeligt! Jeg følte trang til at forkynde noget specielt. Bjørnstjerne Bjørnson siger ganske vist: Hvad du evner, kast af i det nærmeste krav – men som skuespiller kunne jeg ikke komme af med de tanker, der presede på.

– Men præstens forkyndelse angår dog ikke denne verden ...

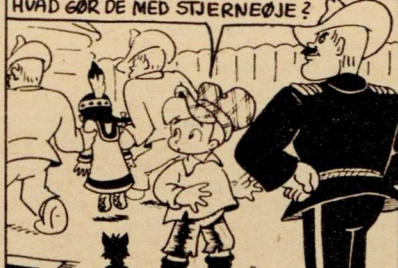
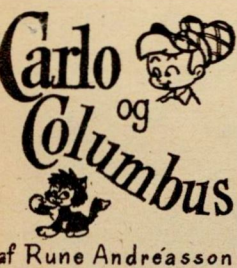
– Ikke? Den bør gøre det. Alle ting hænger sammen. Alt i hverdagen bør sættes i relation til

religionen. Man træffer ofte folk, der mener, at forretning og kristendom er godt nok, men hver for sig! Det er ikke holdbart.

– En hovedtanke i „Moralsk Oprustning“ ...

– Der er meget rigtigt og godt i den bevægelse. Men den er livsdilettantisk – den kommer for let udenom det onde. En nonne sagde engang til mig: „Jo nærmere man kommer det hellige, desto større magt får det onde.“ Hun har ret.

– Bagved disse tanker må ligge en dyb religiøsitet.

N

ÅR hr. Petersen om morgenen har kysset lilleemor farvel og lukket gadedøren efter sig, har han halvanden times rejse til sin arbejdsplads til trods for, at både arbejdspladsen og hans bolig ligger indenfor hovedstadsområdet. Det er samme tid, som det tager at komme med toget fra Slagelse til Københavns hovedbanegård – en strækning på ca. 90 kilometer – eller at flyve fra Kastrup til Stockholm.

Man må indrømme, at Petersen har været *noget* uheldig. Han bor i Husum, men arbejder i Dragør, og mellem de to punkter ligger der for ham en sporvognsrejse på en halv time, en bustur på 35 minutter, lidt ventetid ind imellem og et par raske fodture i hver ende af ruten. Det er naturligvis et af de lidt skrappere eksempler på, hvor besværligt det kan være at komme til og fra arbejde, når man bor i en storby, men noget solo-tilfælde er hr. Petersen ingenlunde.

Ved en trafik-analyse, som blev foretaget for nogle år siden, fandt man en lille halv snes mennesker, som netop boede i Husum og arbejdede i Dragør, og tusinder af borgere havde lige så tosset en kombination af bolig- og arbejdssted at slås med. Antallet af mennesker, der bor f. eks. i Ballerup eller Hørsholm, men arbejder på Amager er stort nok til at fylde adskillige busser, og selv om man både bor og arbejder i selve Københavns kommune, kan man meget vel have en times rejse til arbejdspladsen.

Der er naturligvis også nogen, som kun skal lige hen om hjørnet, men det er egentlig forbavsende få. Af de knapt 34.000 erhvervsbeskæftigede personer, som havde bopæl i det distrikt, man kalder det indre Nørrebro, havde kun 5100 deres arbejde i denne bydel, altså mindre end hver sjette. Af beboerne i Brønshøj-Husum havde mindre end hver syvende arbejdsplads i samme bydel. På Christianshavn var hver femte, på Amager hver

fjerde, på Østerbro hver sjette og på Vesterbro knapt hver fjerde arbejdende person så heldigt stillet, at han arbejdede i den samme bydel, hvor han boede. Ved denne opgørelse er byen jo endda inddelt i så store områder, at man meget vel kan have en anelig vej længde til sin arbejdsplads, selv om man holder sig inden for den samme bydel.

Da hr. Petersens far var ung – i 1911 – konstaterede man ved en tilsvarende undersøgelse, at næsten halvdelen af alle hovedstadens beboere havde mindre end 1 kilometer til arbejde og ca. to tredjedele havde under 2 kilometer. Det vil sige, at det store flertal kunne gå til arbejde på 15–20 minutter eller mindre. Over 7–8 kilometer til arbejde var praktisk talt ukendt.

Nu har mindre end hver femte beboer under 1 kilometer, og der findes store kvarterer, hvor gennemsnits-afstanden til arbejdsstedet er over 10 kilometer. Allerede i 1945 havde beboerne i Søllerød gennemsnitligt 10,2 kilometer og beboerne i Hørsholm gennemsnitligt 10,7 kilometer til arbejde.

I løbet af den sidste menneskealder har gennemsnits-Sørensen i hovedstaden i virkeligheden fået så meget længere til sin arbejdsplads, at forøgelsen af transporttiden næsten sluger den arbejdstidsforkortelse fra 48 til 45 timer om ugen, som nu står på dagsordenen.

I 1911 – altså i den periode, da de første fagområder tilkæmpede sig 8 timers arbejdsdag – fandt man, at hovedstadsbeboerne gennemsnitligt havde 1,75 kilometer fra bolig til arbejdssted. I 1945 var tallet steget til 3,42 kilometer, og da det par hundrede tusinde personer, som er kommet til siden 1945, fortrinsvis er bosat i forstadskommuner og har meget lang vej til arbejde, ligger gennemsnittet nu på mindst 4 kilometer.

Frem og tilbage skal gennemsnits-Sørensen altså i 1958 tilbagelægge ialt ca. 4½ kilometer mere om dagen, end hans far skulle i 1911. Med almindeligt sporvejstempo tager det 17 minutter at blive flyttet 4½ kilometer, men hertil må man lægge en øget ventetid, fordi rejseruterne er blevet mere komplicerede med flere omstigninger, så hvis gennemsnits-Sørensen holder sig til sporvognen, er det

Dersom A/S De forenede Fixfæxerier er en gennemsnitsvirksomhed i det indre København, vil dens medarbejdere ved fyraften fordele sig i det her viste forhold på de forskellige trafikmidler. Man vil se, at sporvejene stadig er den dominerende trafikfaktor. De transporterer rundt regnet hver tredje person (deraf ca. hver femte med bus, resten med sporvogn) S-togene tager hver sjette, privatbilerne hver sjette (gennemsnitligt godt 1½ person i hver bil) og den sidste tredjedel bruger cykel eller knallert. Her er tale om en normal dag.

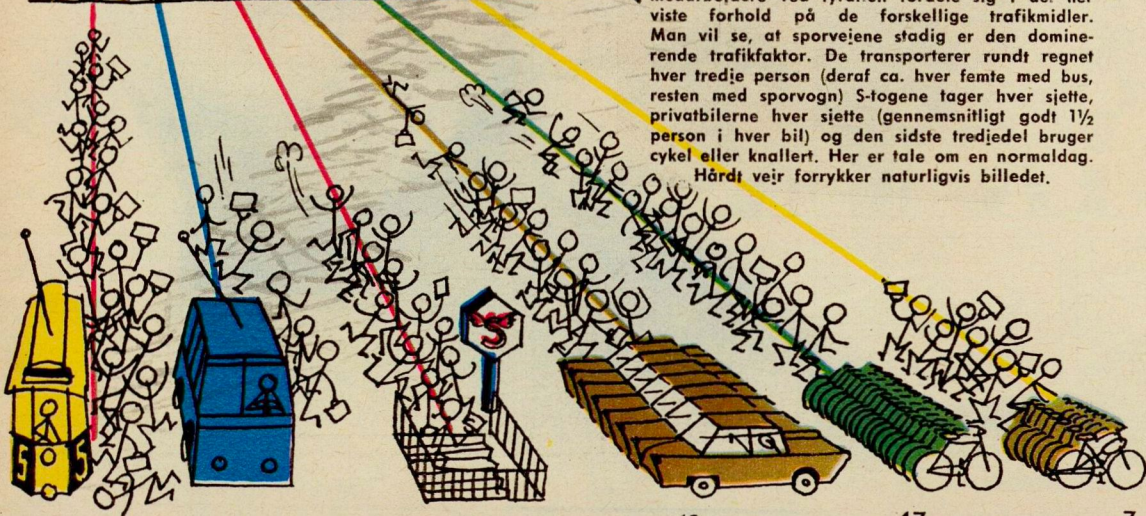
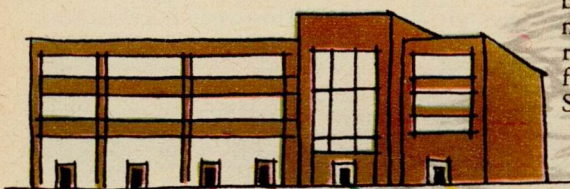
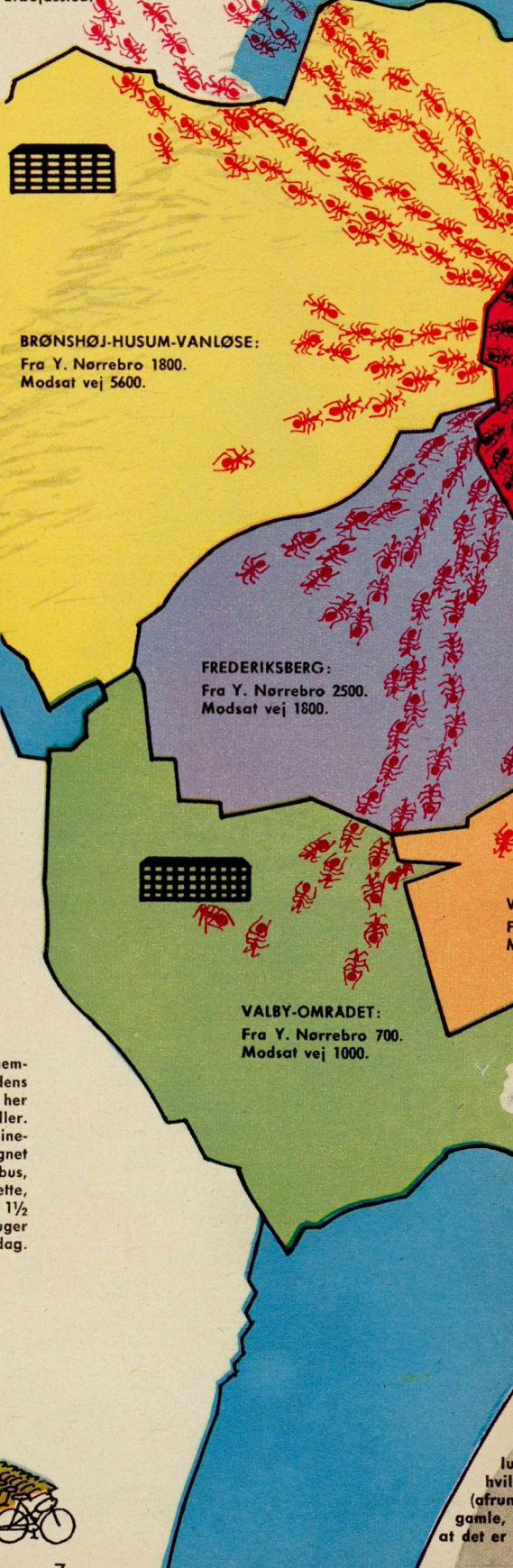
Hårdt vejr forrykker naturligvis billedet.

MYRE

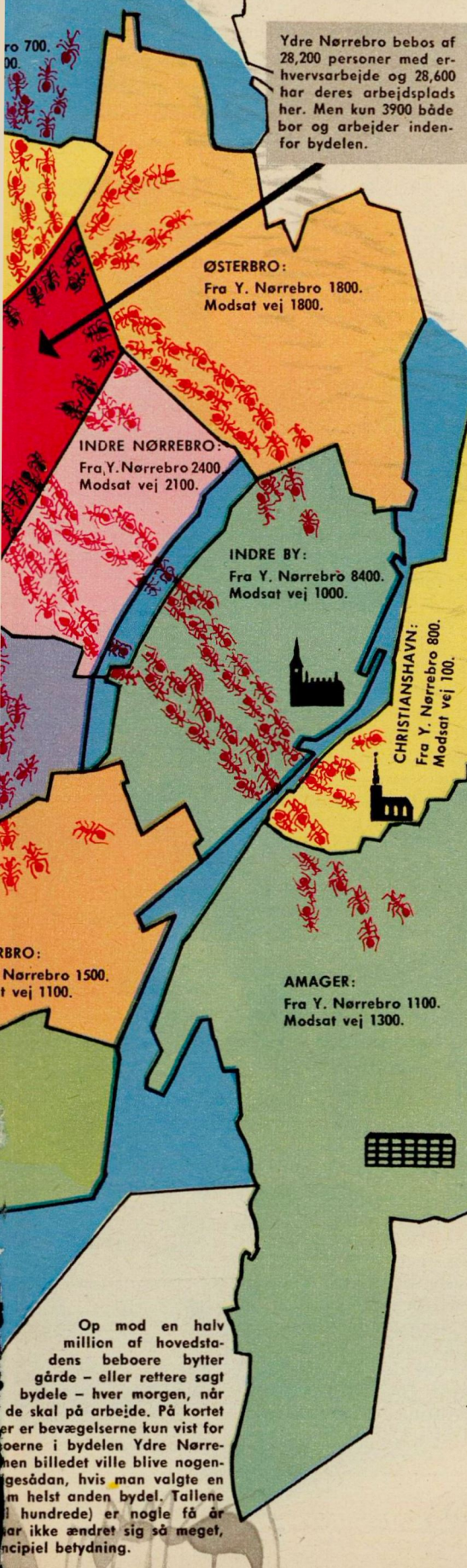
Ca. 2000 af Ydre Nørrebros beboere arbejder udenfor hovedstadsområdet eller har skiftende arbejdssted.

OMEGNS-KOMMUNERNE:
Fra Y. Nørrebro 600.
Motsat vej 1400.

GENTOFTE:
Fra Y. N.
Motsat

TUEN

let at se, at han ikke er farlig langt fra på forhånd at have brugt alle de 30 minutter, han nu får i arbejdstidsnedsættelse.

Nu er der som bekendt andre trafikmidler end sporvejenes, og netop på trafikens område viser københavnernes sig som langt større individualister end de fleste andre storbyers borgere. Kun ca. 50 pct. af persontrafikken mod Københavns centrum besørger af kollektive trafikmidler - sporvogne, busser og baner - mens den kollektive transport i London besørger næsten 90 pct., i Paris ca. 75 pct. og i Stockholm 65 pct. af den tilsvarende trafik. Forskellen kan ialtfald ikke føres tilbage til, at de københavnske sporvogne er langsommere end andre. De 16 kilometer i timen, man holder som gennemsnitlig rejsehastighed på det københavnske sporvejsnet, og bussernes 19 km er tværtimod mere end de fleste andre europæiske storbyer kan opvise.

Sporvognene er da også stadig det trafikmiddel i København, som flytter flest mennesker - lidt over 400,000 passagerer på en gennemsnitsdag foruden ca. 100,000 med sporvejsbusserne. Af denne halve million passagerer er folk, der skal til og fra deres arbejde imidlertid kun et mindretal. Indtil kl. 9 har de københavnske sporveje på en normaldag kun transporteret ca. en sjettedel af dagens samlede antal kunder. I virkeligheden er det for sporvejenes vedkommende forkert at tale om „myldretimer“ om morgenen. Selv mellem kl. 8 og 9 er sporvejspassagererne færre end mellem f. eks. kl. 13 og 14 eller 14 og 15, hvor der jo ikke er mange, der skal til og fra arbejde.

Den virkelige „myldretime“ i den københavnske trafik indtræffer, når folk skal hjem - fra kl. 16 til 17. I den time står mellem 50 og 60,000 mennesker på en sporvogn eller en af sporvejenes busser, dobbelt så mange som i den travleste time om morgenen. Gennemsnitligt har de da mellem 4 og 5 kilometers sporvognsrejse foran sig - og hver 20. passager skal med mere end 10 kilometer...

Når det samlede rejseri for at komme til og fra arbejde i dag er mere end 5 gange så omfattende, som det var i 1911, skyldes det ikke blot, at hovedstaden har fået flere indbyggere (tallet er kun ca. fordoblet) og at boligkvarterernes tyngdepunkt skubbes længere og længere ud i periferien. Københavnerne bor også mere og mere akavet i forhold til deres arbejdsplads. Boligmangelen er en af årsagerne, men langt fra den eneste. F. eks. gør det forhold, at flere og flere hustruer har udearbejde, det naturligtvis også vanskeligere at finde en bolig, hvorfra der er kort vej både til hr. og fru Sørensen's arbejdssted.

I 1945 regnede man ud, at hvis man fordelte Storkøbenhavns befolkning på de forhåndenværende lejligheder uden smålige hensyn til andet end beliggenheden af deres arbejdssted, kunne man nå ned på en gennemsnitsafstand af ca. 2 kilometer mellem bolig og arbejdsplads - altså næ-

	 KI. 7	 KI. 8	 KI. 9
Brøndbyerne	 53,1 pct.	 25,7 pct.	 10,1 pct.
Nørrebro	 46,2 pct.	 28 pct.	 10,8 pct.
Vanløse	 33,5 pct.	 35,1 pct.	 20,2 pct.
Fr.berg	 17,9 pct.	 36,7 pct.	 34,6 pct.
Gentofte øst	 13,2 pct.	 38,2 pct.	 39 pct.

Sig mig, hvor du bor, og jeg skal sige dig, hvornår du skal op om morgenen. Der er nemlig meget udpræget forskel på, hvornår gennemsnitsbeboeren i de forskellige bydele skal møde på arbejde (hvilket naturligvis står i nøje forbindelse med, at direktør og arbejdsmand sjældent bor dør om dør). Skemaet her viser, hvor stor en procentdel af beboerne i nogle udvalgte bydele, som har en arbejdstid med begyndelse henholdsvis kl. 7, kl. 8 og kl. 9 (kl. 7,30 er medregnet til kl. 7 o. s. v., men iøvrigt møder de allerfleste på et helt klokkeslet).

sten lige så lidt, som man havde før den første verdenskrig. Da den faktiske afstand i 1945 var 3,42 kilometer, „spildtes“ der således 1,42 kilometer ved hver rejse - hen og hjem ialt 1,280,000 person-kilometer pr. arbejdsdag! Regnet ud på basis af normal sporvognsfart svarer „spildet“ til godt 10,00 fulde arbejdsdage. Alt tyder på, at det er blevet endnu større siden 1945, og at det stadig stiger.

Et centralt problem for fremtidens trafikteknikere bliver derfor ikke blot at finde ud af, hvordan man kommer hurtigt til månen, men også hvordan hr. Petersens søn slipper fra Husum til Dragør uden at skulle bruge den halve dag til rejsen og den anden halve til at komme hjem igen.

Kaj Christiansen.

-den fineste eksportkvalitet

Prince of Denmark

Ikke alene herhjemme, men
også i udlandet værdsættes den
dejlige Prince of Denmark.

Hyg om Dem selv med denne
fine kirsebærvin, og skænk
den ved festlige lejligheder.

BRUGSEN

HJEM OG FAMILIE — HVORDAN

Fem forskellige kvinder fra fem forskellige lande fortæller løst og fast om deres syn på danske forhold og danskernes mentalitet

JEG HAR mødt flere problemer, end jeg egentlig havde regnet med. Jeg er gang på gang blevet skuffet, og her i Danmark, hvor man altid taler om, at raceforholdene ikke eksisterer, netop her er det vanskeligst. Således siger den amerikanske sangerinde og husmoder, fru Vivien Snow. Hun er en af de fem kvinder fra fem forskellige lande, som vi har bedt fortælle lidt om, med hvilke øjne udlændinge betragter vore særheder og vaner, og om hvordan de er blevet modtaget af danskerne.

— Og det var vanskeligt for mig at komme i nærmere kontakt med det danske folk, fortsætter fru Snow, der har været dansk gift i fem år. Med hensyn til kontakten må jeg dog understrege, at det især er i København, vanskelighederne melder sig. Provinsianerne er langt lettere at komme ind på livet. De tager mig, som jeg er, hvorimod københavnernes er mere overfladiske. Jeg er mørk, og det har jeg fået at høre mange gange. Folk er kommet med uoverlagte bemærkninger om min hudfarve, bemærkninger, som rammer så hårdt, at det ikke kan udtrykkes med ord.

Sproget? Jeg kan tale dansk, når jeg skal, og jeg forstår også sproget. Det har jeg lært ved at lytte til andre.

I dag, da jeg som sagt har lidt mere indblik i danske forhold, er det som om det går lidt lettere end i starten. Jeg har dog især bidt mærke i, at mændene er utrolig uhøflige mod deres koner. De tager det som en selvfølge at blive vartet op — det at være fælles om arbejdet, kender ingen til...

Fru Lillian Aagaard er kassersker og samtidig husmoder og moder. Hun har nu boet i Danmark i 13 år, er englænder af fødsel, men føler sig fuldt ud som dansker.

— Og hvor er jeg glad for at være her, siger fru Aagaard. Jeg er faktisk begejstret for alt dansk nu, for selv om jeg i sin tid blev strålende modtaget her, vil jeg ikke nægte, at overgangen var svær. Jeg kom fra England, hvor for eksempel køkkenerne var meget moderne indrettet. Her i Danmark var man

Fru Vivien Snow, amerikansk

Fru Lillian Aagaard, engelsk

Fru Franey Sinding, indisk

og så får De endda dividende i

ER VI

noget tilbage på det felt, men alt bliver jo en vane. Og så har jeg forresten altid været begejstret for den danske kvinde og hendes indstilling til mange ting. Kvinderne er så ærlige og redelige. I England sladres der uhyre meget kvinder imellem, medens det er mit indtryk, efter nu snart så mange års ophold i Danmark, at man er langt mere ærlige mod hinanden her...

— Der kræves af kvinden, uden at man giver hende noget igen, fastslår inderen, fru *Franej Sinding*, der samtidig med at være husmoder er lærerinde på Bernadotteskolen i København.

— Og det er forkert og til en vis grad chokerende, fortsætter fru. Jeg har blandt andet læst meget om, at kvinderne skal have så og så meget i lomme-penge. At der i det hele taget kan være nogen diskussion om spørgsmålet, er mig uforståeligt.

Det har været mit indtryk i de godt to år, jeg nu i anden omgang har boet i Danmark, at kvinderne i forhold til mænd bliver betragtet som noget laverestående. I forhold til de kvinder, jeg færdedes blandt i Indien, er de danske kvinders stilling i samfundet beklagelig ringe, og det er en af de ting, jeg ikke kan forene mig med.

Den danske mentalitet? Af og til — især i starten — kunne jeg have lyst til at skrike. Danskerne er meget overfladiske, deres „venskaber“ bunder ikke i noget dybere, det er løst og ubestemmeligt, og min mand og jeg har kun få, men meget gode venner her.

Det er som om danskerne til

Fru Litten Lindén Andersen, svensk.

en vis grad ikke tager noget højtideligt. De er ofte sløve, men også ofte særdeles charmerende, og jeg tror faktisk man skal bo her mange, mange år, før man virkelig lærer danskerne at kende.

Jeg er glad for at bo i Danmark — når det vel at mærke ikke er for koldt. Jeg kan sproget, fordi jeg simpelthen blev nødt til at lære det. Jeg kom netop til Danmark for at fuldende mine studier. Jeg er nu lærerinde, og det er et rart arbejde i Danmark.

Det at være gift med en dansk mand, er imidlertid noget andet, end hvad jeg havde ventet. Jeg har tit studset over, hvor lidt hensyn mænd i almindelighed tager til deres koner. Jeg mener nemlig, at man skal lære af hinanden og tilpasse sig efter hinanden, så går det hele langt lettere end man aner...

— Jeg kan ikke andet end beundre de danske husmødre for den energi, hvormed de varetager hjemmets pligter. Den energi får vi franske kvinder vist aldrig, og skal jeg være ærlig, så så tror jeg heller ikke, vi ville bryde os om det, siger den franskfødte fru *Nathalie Vedel Petersen*. Jeg har en fornemmelse af, at danske ægtepar ikke har tid til at hygge sig med hinanden. Mange ægtepar mangler evnen til at komme hinanden på nærmere hold, fordi hustruen bruger så mange timer til rengøring og andet arbejde, at der simpelthen ikke er tid.

Høflighed? Næh, den møder man ikke i Danmark, men gør det egentlig så meget? I Frankrig er alle mænd høflige, fordi de er opdraget til det, — ikke fordi de mener noget særligt med det.

Jeg har imidlertid undret mig

over, at den danske husmoder ikke ser så meget på pengene. Dermed mener jeg, at hun blot betaler, uden at undersøge, hvad hun får for pengene. Derfor har man også adskillige gange set på mig, når jeg i forretningerne meget indgående har spurgt til kvaliteter og størrelser eller vægt på en vare. Jeg er vant til hjemmefra at undersøge tingene, før jeg køber, og den vane kommer hverken mine landsmænd eller jeg vist af med.

Nu har jeg imidlertid gennem flere måneder handlet i HB. Der føler jeg, at man virkelig får noget for sine penge. En vægt står til kundernes disposition, og så er man overbevist om, at man bliver reelt behandlet...

Selvom man ikke umiddelbart skulle tro det, er den svenske og danske befolkning uhyre forskellige i mange henseender. Den danske og svenske mentalitet afviger meget fra hinanden, svenskerne er stejle og vanskelige at komme i kontakt med, hvorimod danskerne er mere åbne og ligetil, siger den svenskfødte fru *Litten Lindén Andersen*. Og det er vel en af grundene til, at de fleste svenske kvinder, som er gift dansk og bosiddende i Danmark ikke kunne tænke sig at flytte tilbage til Sverige. På mange områder er svenskerne imidlertid længere fremme, jeg kan blot nævne indretningen af køkkenerne. De moderne hjælpemidler har svenskerne kendt og benyttet i længere tid end danskerne, og svenskerne er stadig de førende på dette område.

Men også når det gælder ægte-mændene, må danskerne melde pas. I Sverige tillader mændenes høflighed dem simpelthen ikke at være overfladiske og glem-somme — men som sagt har Danmark og danskerne så mange fordele, at det opvejer de ting, som vi svenskere savner.

Alle kvinderne er rørende enige om at svare nej til spørgsmålet: „kan De lide den danske mad?“ Dansk mad er for fed og tung, variationer kender danskerne ikke til, og fælles for alle fem kvinder er, at de samtidig med at lave daglig mad efter dansk kostplan, lader sig inspirere af deres hjemlands specialiteter, således at deres mad ikke bliver så ensartet, som tilfældet ellers er her i Danmark.

Og måske var det ingen skade til, om den danske kvinde gjorde det samme!

Lynhurtig reparation

af STRØMPER

Selv de største huller stoppes let og holdbart, og stopningen mærkes ikke, når De bruger:

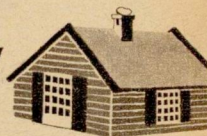

I tube eller flaske.

Rækker langt.

BRUGSEN har den

Bevar træværket mod ødelæggelse

HYLOSAN

beskytter træet mod råd, svamp samt skadedyrsangreb, og HYLOSAN-imprægnering mangedobler træets levetid. HYLOSAN er meget let at anvende og fås: grøn, lysebrun og farveløs.

TAXOLEUM

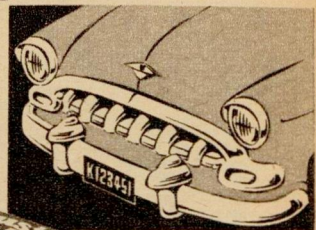
har de samme imprægnerende egenskaber og fås i 2 smukke brune farver: mellembrun og mørkebrun.

Det betaler sig at imprægnerer både nyt og gammelt træ.

Forlæng HYLOSAN og TAXOLEUM i

BRUGSEN

Ta' **Rust-a'**

fjerner al rust fra bilens forchromede dele. Beskytter mod nye rustdannelse. Pris kr. 7,50.

Fås i brugsen.

M. BRO KEM. TEKN. FABRIK. KBHVN. F.

fru Nathalie Vedel Petersen, fransk.

før De ved af det...

ER DE I BADEDRAGT

For den kvinde, der bruger Tampax, er der ingen forskel på menstruationsperioden og normale dage. Der er intet at se, og intet at mærke. De behøver ikke nøjes med solbadet. Når De bruger Tampax, kan De svømme som sædvanlig, for Tampax bæres indvendig.

Det var en læge, der opfandt Tampax – den mest hygiejniske og tiltalende løsning, fysisk som psykisk. I dag bruges Tampax af millioner af kvinder i over 75 lande. Tampax er bekvemt: intet bælte, ingen nåle – ingenting, der generer og gør hudløs. Ingen odeur – og aldrig mere denne nervøse fornemmelse af, at det kan ses.

Tampax er simpelthen en lille, stærkt absorberende og bøjelig vattampon af naturbomuld, som anbringes ved hjælp af et silkeglat indføringshylster, der udelukker berøring og letter indføringen. Hver enkelt tampon er pakket separat i silkepapir, så De altid kan have een eller to i håndtasken.

10 stk. Regular med brugsanvisning på dansk koster kr. 3,25, Super (med 40 % større sugelyne) kr. 3,75. Tampax Scandinavia A/S, København V.

— opfundet af en læge,
nu brugt af millioner af kvinder.

HJEM OG FAMILIE

PETER

er blevet over

Peter er blevet oversidder! — Adskillige tusinde hjem vil i løbet af den næste månedstid modtage en meddelelse af et sådant indhold — vel et af de mindst lystelige budskaber, Peters skole kan betænke hans forældre med.

Naturligvis bruger skolen ikke disse ord. Men hvor skånsomt det end udtrykkes, kan det jo ikke skjules, at Peter har lidt et nederlag. Ofte tager forældrene det også som en fiasko for *dem*, ja, mange føler det som en nedværdigelse, at deres barn skal være oversidder, mens naboens Lise rykker op i næste klasse og fætter Søren har klarert mellem skoleprøven.

Går brevet fra skolen ikke ud på, at Peter skal gå en klasse om, men at han skal i læseklasse eller have anden form for særundervisning, er hjemmets reaktion vel sjældent så voldsom, men mange forældre har ikke nogen klar forestilling om forskellen og betragter skolens beslutning som beviset for, at Peter (subsidiært Peters lærer) er noget enestående med hensyn til dumhed eller dovenskab.

Næsten 10.000 om året

Det beviser afgørelsen ialt fald ikke. I byskolerne taget under eet, bliver ca. hver 10. elev oversidder. Det er omkring 5000 hvert år, og antallet er endda gået stærkt tilbage i den sidste menneskealder. I tyverne regnede man med, at hver 3.-4. elev i byskolerne

blev oversidder (idet der dog som nu var betydelig forskel fra skole til skole). I landsby-skolen har oversidderprocenten altid været forsvindende lille.

Heraf skal man dog ikke udlede hverken at børnene er blevet meget klogere i den sidste snes år eller at de er særligt begavede på landet. Forskellen mellem by og land skyldes, at den enkelte klasse i landsby-skolen rummer børn på så forskellige trin, at læreren næsten nødvendigvis må drive en eller anden form for gruppeundervisning. Han har derfor lettere ved at indpasse et mindre udviklet barn i en gruppe uden at anvende oversidning.

Af en vis interesse vil det nu blive, om centraliseringen af skolevæsenet på landet medfører et oversidderproblem af samme art som byernes.

At der er færre oversiddere i byskolen nu end før, har til dels sin forklaring i, at en del af de børn, som tidligere ville være blevet oversiddere, nu får særundervisning i læseklasser, hjælpeklasser etc.

Ikke mindre end ca. 10 pct. af eleverne får særundervisning. Man kan ikke uden videre lægge dette tal sammen med antallet af oversiddere, da een elev jo godt kan komme til at optræde i begge grupper, men alt ialt bliver det dog en lille halv snes tusinde børn af hver årgang, der er lidelsesfæller med Peter i den forstand, at de er kommet til kort over for skolens krav.

— Det er imidlertid helt forkert at betragte alle disse børn

som een gruppe, forklarer afdelingsleder på Danmarks pædagogiske institut, cand. psych. *Carl Åge Larsen*. — Elever, der overflyttes til læseklasser eller optages på læsehold, er normalt begavede børn, som blot har særlige vanskeligheder

med læsning og retskrivning. Hjælpeklasserne er for børn, hvis almindelige udvikling er hæmmet, og som derfor behøver en tilpasset undervisning i klasser med færre børn. Endelig anvender man oversidning, når man mener, at barnet vil kunne klare sig, hvis det går et klassetrin om og derved vinder et år i udvikling og modenhed.

Til hjælp ved afgørelsen af, om et barn skal have særundervisning eller være oversidder, anvender man ofte en såkaldt udviklingsprøve. Den består i en række småopgaver, som ikke har noget at gøre med det, barnet undervises i til daglig. Man spørger f. eks. Peter om, hvad han ville gøre, hvis han befandt sig i den og den situation, og hører så på hans ræsonnement. Man giver ham nogle billeder i tilfældig rækkefølge og beder ham ordne

Hvorfor bliver nogle børn oversiddere, mens andre overføres til hjælpeklasser og atter andre til læseklasser? Hvor mange børn bliver i det hele taget oversiddere nu om stunder? Hvordan tager de det selv, og hvad får de ud af skolegangen fremsæfter?

Afdelingsleder ved Danmarks pædagogiske institut, *Carl Åge Larsen*, der både fra et arbejds- som praktisk skolemand

dem, så de skildrer en sammenhængende handling. Man noterer sig Peters ordforråd, undersøger hans hukommelse – f. eks. ved at bede ham udføre en besked – og man ser på hans sproglige udvikling, f. eks. ved at lade ham læse en

sidder

trykt tekst med „huller“ i og spørge ham, hvad det er for ord, der mangler.

Man har afprøvet sådanne opgaver (og der er naturligvis mange flere end de nævnte) på så mange børn, at man ved ganske nøje, hvad gennemsnitsbarnet kan klare på de forskellige alderstrin. Løser Peter nu opgaverne som et gennemsnitsbarn på 8 år, er det jo i orden, hvis Peter er 8 år. Men er han 10 år, viser prøven altså, at han er 2 år tilbage i udvikling, og at der må gøres noget særligt for ham.

Får lettere ved at lære

Det er meget forskelligt, hvordan barnet tager situationen, når det mærker, at det har svært ved at klare sig i skolen, siger Carl Åge Larsen. Mange

trækker sig ind i sig selv, bliver ængstelige, ønsker ikke kontakt med andre, vil helst sidde ubemærket og helst tie stille. Andre forsøger at hævde sig ved at optræde som nogle gevaldige karle – og tager eftersidning og klø med som den pris, det koster.

Når børnene er kommet i gang med særundervisning, ser man imidlertid ofte, at de lukkede åbner sig, og de støjende bliver rolige. Allerede det er jo værdifuldt. Men samtidig med den følelsesmæssige stabilisering vil barnets muligheder for at lære meget ofte være vokset. Naturligvis betyder også undervisningen noget, men det er sikkert nok barnets følelse af at være kommet i en situation, hvor det slår til, der tæller mest. Befinder barnet sig i en klasse, hvor det ikke kan følge med, bliver det utrygt, og det utrygge barn har vanskeligt ved at lære. Denne onde cirkel bryder man med særundervisningen eller ved at lade barnet blive oversidder.

Barnets egne vanskeligheder er da også mest knyttet til selve overgangsperioden, og det afgørende for, hvor tungt barnet tager på tingene, er givetvis omgivelsernes optræden – først og fremmest forældrenes. Hvis man lader barnet mærke, at man betragter det skete som noget nedværdigende, forværrer overgangsvanskelighederne, men hvis det får indtryk af, at klasse-skiftet er en hjælp, man tilbyder det, behøver overgangsvanskelighederne bestemt ikke at være store.

Desværre ser man ofte, at forældrene reagerer på en måde, som er ugunstig. Det hænder, selv om det ikke er almindeligt, at de ligefrem håner barnet med, at det er oversidder.

Kammeraternes drilleri tillægges vist ofte større betydning end rimeligt. Hvis Peter er blevet oversidder eller skal i hjælpeklasse, kan han naturligvis komme ud for, at kammeraterne driller ham med det, men den slags drilleri er mindre udbredt nu end tidligere, og jeg tror ikke, det betyder nogen særlig belastning. Det er jo også sådan, at vil man drille, finder man på en anled-

ning. Havde kammeraterne ikke haft stillingen i skolen at slå ned på, havde de fundet på noget andet at drille Peter med...

Er det arveanlæggene

Er det arveanlæggene, der gør, at et barn ikke kan klare sig i skolen?

– Det ved man i virkeligheden ikke noget sikkert om, siger afdelingsleder Carl Åge Larsen. Det, vi kan måle, er jo, hvad anlæggene er blevet til. Vi ser ofte, at søskende har de samme vanskeligheder, og det er ikke usædvanligt, at vi har flere søskende i læseklasser og hjælpeklasser. Måske har man dog i for høj grad fortolket sådanne erfaringer som vidnesbyrd om arveanlæggenes betydning. Jeg tror ialtfald, at barnets omgivelser spiller lige så stor rolle som den „medfødte“ intelligens.

Således er sproget jo en fundamental faktor i udviklingen, og det barn, som hjemmefra er vant til at høre mange emner behandlet i et rigt varieret sprog, vil utvivlsomt virke bedre begavet end et barn fra et sprogfattigt miljø. Særundervisningen har altså i høj grad en social side.

De børn, som kommer i hjælpeklasser, er ofte også fysisk handicappede. De svagere udviklede børn har gennemgående flere forsømmelser end gennemsnittet. Hvad der her er årsag og virkning kan naturligvis være svært at sige, men det er ialtfald ikke sådan som nogle forestiller sig, at den dreng, som er den dårligste i timerne, i reglen er ham, der kan tæve alle de andre i frikvartererne.

– Naturligvis lader en skole ikke en elev blive oversidder eller overgå til særundervisning, med mindre man mener, det vil være til gavn for barnet, slutter Carl Åge Larsen. Det er skridt, som overvejes nøje, og der er al udsigt til, at vedkommende barn både vil lære mere og få en lykkeligere barndom ved den foreslåede ordning – dersom forældrene er i stand til følelsesmæssigt at acceptere den.

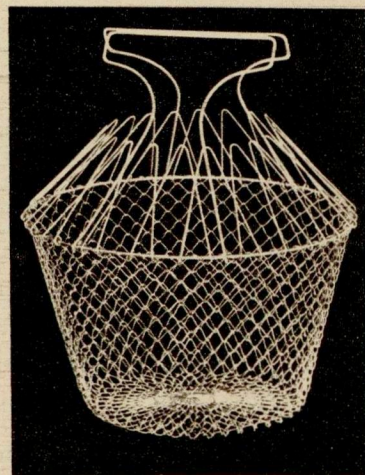

Ta'BUKO til bords...

„Tingelingelater“

radiser og tomater, agurker og salater er solens kammerater“. – NU – skal det være. Hver dag en stor skål salat fyldt med mineralsalte og vitaminer på bordet.

Tryl med TRIUMPH

Og salaten både skyller og tørrer vi hurtigt og let i den sammenfoldelige grøntsagskurv

TRIUMPH

Et raffinement: Fold kurven let sammen over salaten, stil den på højkant i isskabet et par timer, og salaten bliver knasende sprød.

VORT DAGLIGE **BRØD**

I en radioudsendelse først i januar i år om „Vort daglige brød“, fremkom professor Knud O. Møller med nogle opsigtsvækkende udtalelser, som nok kunne forkrække folk, som spiser deres daglige brød i fuld tillid til at det er et sundt og godt fødemiddel, ikke mindst efter at hvedemelet er beriget med B-vitaminer og rugbrødet fra 1. april i år er tilsat jern og kalk.

Men i radioudsendelsen fremsatte Knud O. Møller spørgsmålet om de tilsatte B-vitaminer ikke blev ødelagt af de kemikalier, møllerne tilsætter melet. Professorens hævdede, at han ikke havde kunnet få oplysninger om forsøg i så henseende.

De omtalte kemikalier er blegningsmidlet chlordioxid, som gør hvedemelet mere hvidt og kaliumbromat, som forbedrer melets bageevne.

Og professoren nøjedes ikke med at udtale sin skepsis vedrørende B-vitaminerne. Langt alvorligere var hans udtalelse om, at han ikke var sikker på, at melets behandling med chlordioxid var ugiftig!

Selvom professor Knud O. Møllers udtalelser er fuldstændig tilbagevist af Sundhedsstyrelsen, har *Forbruger-nyt* alligevel spurgt dr. techn. J. Bielefeldt om hans syn på disse udtalelser.

– Når sådanne udtalelser om et af vore vigtigste næringsmidler fremsættes offentligt af vor førende farmakolog, må de naturligvis vække pinlig opmærksomhed, og man må forvente, at professor Knud O. Møller på forhånd har søgt at skaffe sig alle tilgængelige oplysninger om emnet, siger dr. Bielefeldt.

Det virker derfor forstemmende at erfare, at professoren ikke synes at have for hørt sig i sundhedsstyrelsen og øjensynlig heller ikke har læst, hvad der fra Statens Vitaminlaboratorium er skrevet herom, for han gennem radioen sår den frygt hos folk, at vort daglige brød skulle være giftigt. At han ikke kan have fremskaffet sig de fornødne lettilgængelige oplysninger, fremgår klart af den imødegåelse, som i *Ugeskrift for Læger* (nr. 8, 1958), er udsendt af chefen for sundhedsstyrelsens ernærings-hygieniske afdeling, overlæge, dr. med. Erik Uhl.

Af denne fremgår det, at professor K. O. Møller har kunnet få alle ønskelige oplysninger om kontrolundersøgelser med hensyn til B-vitaminundersøgelser i hvedemel. Kontrollen omfatter årligt 330 melpøver, indkøbt i detailhandelen. Resultatet af kontrolundersøgelserne er:

De tilsatte vitaminer er fundet holdbare i melet

Hvad angår tilsættelsen af chlordioxid skriver overlæge Uhl, at sundhedsstyrelsens ernæringsudvalg nøje har fulgt udviklingen i andre lande på dette område, og de forsøg, der er foretaget i Amerika og England, samt disse landes sundhedsmyndigheders syn på spørgsmålene. Det er udtrykkelig tilladt at anvende chlordioxid i England og USA, og den måde, det gøres på i de to lande, følger vi også her. Om lederen af det amerikanske forskningsinstitut dr. Arnold Lehman, som står bag tilladelsen til at anvende chlordioxid, har professor Knud O. Møller tidligere udtalt „at han er en af de førende i hele verden inden for dette område“.

Anvendelsen af forbedrende og mblegende midler er ganske vist forbudt i Schweiz og Tyskland, men i Schweiz er det et gammelt forbud, medens forbudet kom i Tyskland i 1957. Dette forbud bygger ikke på forsøg, men kun på betragtninger fremsat af det tyske forskningsinstitut til undersøgelse af blegning af næringsmidler, og de har knapt så stor interesse, som forsøg og undersøgelser udført af videnskabsmænd med førstehånds erfaringer. Overlæge Uhl slutter sin redegørelse i ugeskriftet med følgende

Konklusion:

Det er bevist, at hvedemel, der er behandlet med chlordioxid og kaliumbromat, stabiliserer B₁-vitamin, samt at tilsat B₁- og B₂-vitamin i hvedemelsprøver, indkøbt i detailhandelen, er holdbart.

Det er bevist, at B₁- og B₂-vitamin i brød, der er bagt af hvedemel – behandlet med chlordioxid og tilsat kaliumbromat, respektive behandlet med elektramin og

tilsat kaliumbromat, ikke destrueres i større omfang, end tilfældet er for brød bagt af hvedemel, tilsat et mælkepræparat i stedet for kaliumbromat, eller tilfældet er for brød bagt af ubehandlet rugmel.

Medical Research Council i England og Food and Drug Administration i USA står bag en positiv tilladelse til anvendelse af chlordioxidbehandling af hvedemel, bl. a. byggende på professor Frazers undersøgelser.

Der er hverken fra professor Knud O. Møller, fra Deutsche Forschungsgemeinschaft eller fra nogen anden side fremlagt undersøgelser, der viser nogen skadelig effekt af chlordioxidbehandling og kaliumbromattilsætning til hvedemel.

FORBRUGER-NYTS

egen konklusion...

Det er egentlig utroligt, at en videnskabsmand, som ganske vist ikke er ernæringspecialist, men hvis fagområde (farmakologien) i utallige tilfælde berører vore levnedsmidler – ikke mindst når det drejer sig om tilsætninger til dem af en eller anden art – at han kan tillade sig på så løst et grundlag at forskrække os allesammen ved at antyde, at der er noget galt med vort brød. Det er langt fra sikkert at alle, der hørte professor Knud O. Møllers udtalelser i radioen, senere har læst diskussionen i dagspressen og fagbladene. Og de kan ikke vide, at professoren ikke just stod med palmerne i hænderne bagefter.

Tænk om Statens Husholdningsråd havde lavet en sådan brøler – sikken et ramaskrig der havde lydt, ikke alene i kvindespalterne, men også i folketinget. Nu er det en af statens tjenestemænd i topstilling – lærer for studenterne – vores allesammens autoritet på farmakologiens område, der udtaler sig uheldigt i et spørgsmål, alle må forudsætte han har forstand på og har undersøgt. Det går mere stille af – ikke engang i kvindespalterne har han fået en næse.

et overkommeligt hjælpemiddel . . .

Tre rum til rengøringsting og en bøjle til karkluden har denne nye rengøringsbeholder, som FDB er gået ind for. Den er beregnet til at hænge over eller under vasken, i badeværelser, vaskerum og rengøringsskabet.

Prøvekøkkenet har undersøgt den nøje, og siger god for den. Den er 29 cm lang, baghøjden er 12 cm og fortil er den 8 cm. Hvert rum er 9,5 + 9,5 cm og kan f. eks. rumme den store Nurelflaske. Den hænges nemt op enten på søm, kroge eller skruer med store hoveder. Hvordan ses ikke på billedet, men bag på holderen sidder to riller, der løser problemet enkelt og let.

Beholderen er fremstillet af polyætylen, og den tåler at skoldes med kogende vand og påvirkes ikke af sulfo, soda, sæbe m. m. Den er en af de små hjælpemidler, man for et beskedent beløb kan forbedre sit køkken, badeværelse eller vaskerum med.

Han vidste det ikke . . .

I en radio- og TV-diskussion den 20. marts om pris og kvalitet for tekstilvarer sagde lederen af Dansk Tekstilsforskningsinstitut, civilingenør Franck, at nylon og andre syntetiske tekstilstoffer bør vaskes i syntetisk, selvkvirkende vaskemiddel.

FDB har naturligvis et sådant produkt – Nu-hvid – men har også et andet produkt (og FDB er den eneste, der har det), som er langt bedre til nylon og andre syntetiske stoffer, og det er *Blida*. Det er opfundet af FDBs centrallaboratorium specielt til disse og de strygefri stoffer, og *Blida* er så langt det bedste vaskemiddel hertil.

Ingeniør Franck kendte ikke *Blida*, men den uvidenhed får han ikke lov til at svæve i længe. Vi håber, han bliver lige så glad for at lære *Blida* at kende, som vi andre.

AKTUELT

Tøjet stives og skyr snavset

Når man ser, at de gamle stivelsesprodukter af kartoffelmel eller risstivelse mere og mere fortrænges af stærkt opreklamerede og dyrere varer som f. eks. *Celinett*, spørger man sig selv, om indholdet i den grønblå pose til ca. en kroners penge, nu er så meget bedre, at det er merudgiften værd. Vi skal jo være kritiske og på vagt.

Om *Celinett*'s pris er rimelig i forhold til råstofudgiften, kan jeg ikke bedømme, men det må indrømmes, at produktet er godt. Det er et svensk, vandopløseligt celluloseprodukt og har intet at gøre med hverken kartoffelmel eller risstivelse, men er en form for CMC (carbolylmethylcellulose), som tilsættes næsten alle vaskemidler.

Celinett virker *let stivende* på stoffer, der er opbygget af cellulose, som bomuld, bør og viscoserayon. Men det kan også gøres med almindelig stivelse. *Celinett*'s særlige betydning er, at det lægger sig som en beskyttende hinde udenom stoffets fibre (derved fremkommer den stivende virkning) således, at tøjet ikke så let tager imod snavs, og den dag, tøjet er blevet snavset eller plettet og skal vaskes, går snavset lettere af tøjet, det skylles af samtidig med det vandopløselige *Celinett*.

Også strygningen af *Celinett*-stivet tøj er nemmere end det gammeldags stivede, for *Ce-*

linett klumper ikke, det fordeler sig fuldstændig jævnt i tøjet, og det hænger ikke i stryge-jernet.

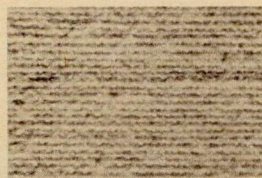
Celinett egner sig til letstivning af bomulds-kjoler, skjorter, flipper, gardiner, forklæder, bluser, dækkeservietter m. m.

På FDBs centrallaboratorium er *Celinett* gennemprøvet, og det er gentagne gange undersøgt, om det virkelig har noget på sig, at tøj dyppet i en *Celinett*-opløsning skyer snavs mere end ellers. Man gjorde bl. a. følgende forsøg:

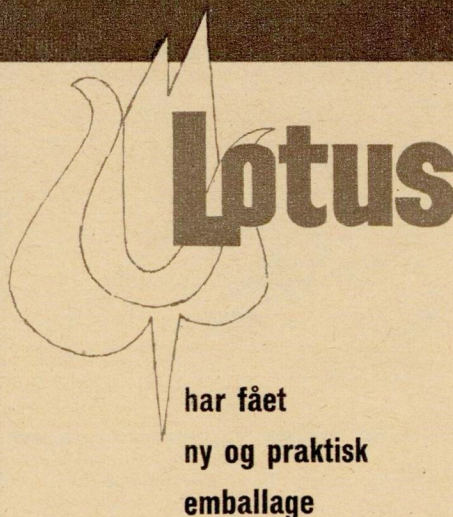
Et hvidt ubehandlet stykke stof blev dyppet i en tuschopløsning, og efter den behandling så den sådan ud:

Et *Celinett*-stivet, hvidt stykke stof blev dyppet i den samme opløsning, og det kom til at se sådan ud:

Noget må
der være om
snakken.

altankassernes planter og stueplanterne trives godt med den.

Nu har Lotus tilmed fået en ny emballage (man må jo følge med tiden), en nydelig 1/4 liter plasticflaske med en lukkekapsel, der fungerer som mål (en kapselfuld pr. liter kuldslået vand).

I væksttiden fra februar til november har planterne godt af at få en dos' gødningsvand en gang om ugen. Plasticflasken med 1/4 liter Lotus (rækker til 50 liter vand) koster ca. 1,90 kr., i glasflasker er den lidt billigere, men da der ikke er kapselmål på glasflasken, må der måles med en ske (to teskefulde pr. liter vand), og den har man ikke altid ved hånden. Så ta'r man på slump, hvilket ikke gavner planterne. Køb plasticflasken én gang, så kan der sidenhen hældes på den fra glasflasken.

Forlang den nye malebrochure
og alt, hvad de skal bruge til
forårsmalingen i **BRUGSEN**

- og så får De endda dividende

- når De maler selv...

Lad Pleno og Plenolux hjælpe Dem med at friske op både ude og inde - Pleno syntetisk maling har en fantastisk holdbarhed og kan anvendes overalt på træ, jern og metal. Plenolux syntetisk emaille giver det færdige resultat en smuk højglans og modstandsdygtig overflade, Farvenuancerne for Pleno og Plenolux er nøjagtig ens, og der er over 20 forskellige at vælge imellem.

MODERNE FERIE OG SPORTSFODTØJ TIL FORNUFTIGE PRISER

Dess. 201. Tobaksfarvet moccasin med hvid besætning, gummisål. Str. 34-41 16,85.

Dess. 705, hvid. Tennissko med tåforstærkning. Str. 24-27 8,00. Str. 28-35 9,00. Str. 36-39 10,70. Str. 40-48 11,70.

Dess. 702, blå. „Lion“, en tennissko i særklasse, transparente gummisål m. hidtil ukendt slidstyrke. Str. 24-27 8,70. Str. 28-35 9,90. Str. 36-39 11,80. Str. 40-48 12,90.

Dess. 427, hvid. Ballerina med blå besætning. Str. 28-35 9,75. Str. 36-39 10,75. Blå str. 28-35 10,00. Str. 36-39 11,10.

Dess. 2105, sort. Sportskoen „Sprint“ m. mosgummiundersål. Str. 28-35 11,40. Str. 36-39 13,00. Str. 40-47 14,00.

Dess. 452. Sandalsko med svangstøtte. Str. 20-27 7,10. Føres i hvid, rød, blå.

FÅS I BRUGSEN, FOX-MAGASINERNE, STILMAND OG MAGASIN ANVA

- og så får De endda dividende...

nu kommer cirkus

DE omrejsende cirkus begynder nu sæsonen. I karavaner af nymalede, strålende vogne ruller de ud ad landevejene fra vintrens hi, hvor cirkusfolkene har forberedt sig til den alt for korte sæson ved at træne og indøve nye numre. I sommerens løb vil der komme cirkus et par gange til de fleste byer i Danmark, og vi vil sidde trængt helt utroligt sammen på de hårde, gyngende bænke for at beundre hestenes elegante ottetaller og klovnenes kolbøtter i manegens savsmuld.

Forestillingen er overstået på et par timer. Men sikke et arbejde, der ligger bag! Det er jo en hel by, der skal flyttes. Endnu for en snes år siden var hele cirkus' personale med til at rulle sejldug, spænde barduner og hamre teltplækker ned – men nu er det mere specialiseret. Cirkus har et særligt hold arbejdsfolk, som bygger hele teltbyen op; det tager dem kun 6 timer at rejse det store telt med 2000 tilskuerpladser. Men der er også staldteltene og et halvt hundrede cirkusvogne, som skal anbringes på pladsen – og til dette arbejde er elefanterne iøvrigt de bedste „folk“, man har: De skubber en 1–2 tons tung cirkusvogn gennem græs og pløre, tilsyneladende lige så let som vi andre skubber en stol.

2 dage ligger cirkus gennemsnitligt i hver by. Kun cirka tre timer tager det at rive teltet ned og pakke hele herligheden sammen. Og så afsted til næste by; den motoriserede cirkuskaravane drager ud ad landevejen, medens artisterne sover i deres vogne, „kammervognene“, som det fra gammel tid hedder.

De kan nok have behov for denne søvn, for selv om den enkeltes optræden i manegen kun varer i få

☆
Der ligger
et kæmpe-
arbejde
bag hvert
minuts
optræden
i cirkusmanegen
☆

Cirkusløverne er ikke til at spøge med; et øjebliks uopmærksomhed, og domptøren har de store rovdyr over sig.

minutter, stilles der meget store krav til dem. Træning, træning og atter træning er hemmeligheden bag de fleste store artisters forbløffende resultater. Konkurrencen er så hård, at de må specialisere sig og dygtiggøre sig helt utroligt for at opnå de gode engagementer – den argentinske artist *Elfy*, f. eks., der står på hænderne kun hvilende på pegefingeren, har trænet et par timer hver dag i seks år for at kunne præstere denne kunst.

Det, som den dygtige artist må lægge størst vægt på at opnå, er *sikkerheden*. Han må kunne gøre den samme øvelse om og om igen uden den mindste fejlbevægelse – for en fejl kan være skæbnesvanger farlig.

Enhver kan se, at luftakrobaterne har et meget risikabelt arbejde, men hvor mærkeligt det end

lyder, er linedansen, den første og oprindelige form for luftekvilibristik, farligere endnu. Sagen er den, at linedanseren, der sjældent arbejder i mere end to meters højde, kun har få chancer for at vende sig og falde rigtigt, hvis han forfejer et spring. Han kan simpelt hen ikke nå det, og der er flere linedansere end luftakrobater, som mister livet i faldet. Det farligste af alt er den forlæns saltomortale, for under denne øvelse kan artisten ikke se linen i nedfaldet. Der er da også kun én mand i verden, som laver denne øvelse: Den engelske artist *Con Colleano*.

Artisternes dristige manøvrer højt oppe under cirkuskuplen giver os tilskuere et sug i mellemgulvet. Men for luftakrobaten selv ser det hele anderledes ud; han føler sig oppe i sin trapez lige så

sikker som vi andre i en stol i dagligstuen. Han ved naturligvis, at han *kan* falde, men han regner ikke med det, ja tænker slet ikke på det. Gjorde han det, ville han blive nervøs og kunne så ikke arbejde.

Det er derfor ikke artisten selv, der ønsker et sikkerhedsnet spændt ud. I det øjeblik, der spændes et net ud under ham, får han en følelse af usikkerhed, som kan være skæbnesvanger – og desuden forstyrrer nettet ham, det flimrer under ham, når han skydes gennem luften, medens manegen selv danner en rolig undergrund. Og så er der én ting til: Et fald i nettet er faktisk næsten lige så farligt som faldet i manegen. Nettet er stenhårdt, og falder artisten ikke lige på ryggen, kan han brække både arme, ben og hals.

Iøvrigt er artisternes evne til at falde rigtigt helt forbløffende – når blot højden er så stor, at artisten kan nå at vende sig og ramme jorden rigtigt, ganske som en kat, kan han ofte slippe fra selv betydelige fald uden skrammer. Undertiden skulle man tro, at artisten havde vinger. Det hændte f. eks. en gang i en fransk cirkus, at en artist var ved at styrte ned fra 20 meters højde. Han svingede sig i

Jeg får de gode ideer i ALT for damerne

— derfor er vort hjem så smukt og godt indrettet

Der er også...

Håndarbejde og strikning. — Lægebrevkasse. — Interessante aktuelle artikler. — Personlig brevkasse ved fru Nini. — Vi kikker i butikker. — Sider for de helt unge — og meget mere underholdende og nyttigt at læse.

75 øre. Fås hos alle bladhandlere og på postabonnement.

Opholdstuen havde en tosset facon, børneværelset skulle deles af vor 14-årige pige og 12-årige dreng, køkkenet var håbløst gammeldags o.s.v. — men „ALT for damerne“'s boligsider gav mig ideer til løsning af alle vore problemer, så nu har vi et virkelig yndigt og velindrettet hjem med god plads til os alle.

Morsom madlavning er blevet min hobby...

— takket være „ALT for damerne“'s madsider i farver. Det er dejlige retter, men samtidig både nem og økonomisk mad...

Alle troede, det var en modelkjole...

— en som jeg havde købt for dyre penge, men jeg havde faktisk selv syet den efter „ALT for damerne“'s snitmønstre. Det er så let som fod i hose...

Dejlig underholdning i massevis...

De spændende romaner og noveller i „ALT for damerne“ skaffer mig mange hyggelige og fornøjelige timer, som jeg ikke vil undvære...

ALT for damerne

Køb hver tirsdag
— det nyttige ugeblad

trapezen op under kuplen, da det ene tov pludselig brast. I en bue fløj han ud over publikum, men da han undervejs passerede en vældig lysekron, drejede han sig lynhurtigt i luften, skød sig en meter frem og fik fat i kronen, hvor han blev hængende. Det kan man kalde åndsnærværelse!

Det siger sig selv, at cirkus' rovdyrnumre er mindst lige så farlige. Rovdyrdressøren må i virkeligheden regne med som en kendsgerning, at han før eller senere vil blive sønderrevet eller i hvert fald slemt skamferet af sine dyr. Således er det faktisk gået alle domptører, for tigre, løver, bjørne o. s. v. lader sig kun i det ydre dressere. Man kan nok lære dem visse kunster, men inderst inde lurer instinkterne, og de venter kun på den dag, da de kan springe på dressøren og flænge ham i stykker.

Det er vist den almindelige mening, at man dresserer løver og tigre med øjnene — men det er ikke rigtigt. De lynende øjekast, som domptøren sender sine dyr i mænen, er kun „teater“, beregnet på at gøre virkning hos publikum. Nej, det er med stemmen, man dresserer dyrene og holder dem i skak. De har en vis respekt for den menneskelige stemme, bag hvilke der må skjule sig ukendte kræfter. Det må dressøren spille på — foruden på det allervigtigste virkemiddel: Ro. Og han må aldrig falde i mænen. Gør han det, kaster dyrene sig over ham, for de har ingen respekt for et menneske, der ligger ned; meget få domptører er sluppet levende fra et fald i rovdyrburet.

Så er søløverne jo fredeligere at arbejde med; de har hverken tænder eller temperament fælles med deres navnefrænder på land. Søløverne er endda nogle af de letteste dyr at optræne til balancekunstnere og jonglører —

for de har faktisk trænet ude i den fri natur, før de kom til cirkus. Søløvermoderen bærer ofte sin lille unge på snuden, når de svømmer rundt i vandet og den lille er blevet træt. På den måde får dyrene øvelse i balancekunsten, og ude i naturen morer de sig også med at kaste småsten op i luften med snuden og gribe dem igen. Det er ikke underligt, at de i cirkus kan blive næsten utroligt dygtige jonglører.

Men heller ikke dyrenes cirkuspræstationer får man gratis! Alene anskaffelsen af et cirkusdyr er en betydelig investering. En løve eller tiger koster 10.000 kr., en zebra eller en søløve 5000 kr. og en elefant 15.000 kr. Det koster 5000 kr. om året at holde én elefant livsforsikret. Og en sådan herre sætter jo noget til livs: Elefanten æder hver dag 30 pund havre og klid, 6 pund gammelt brød, 30 kg græs og dertil gulerødder og halm. De fleste cirkusdyr får — akkurat som den moderne landmands besætning — vitamintilskud i foderet, selv tigre og løver får vitaminpiller. Men selvfølgelig kan man ikke spise de store rovdyr af dermed; de må have kød, og bliver

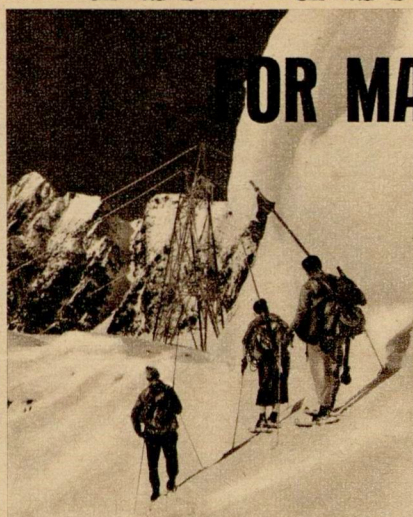

undertiden endog trakteret med kyllinge- og oksesteg. Tigre elsker kylling.

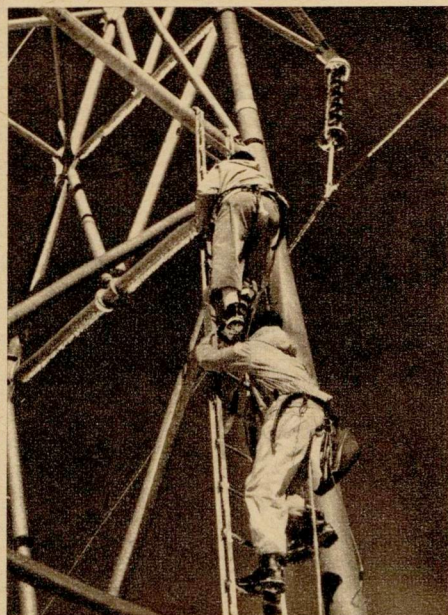
Vi følger med åndeløs spænding artisternes dristige numre og føler en sær kildren, når domptøren hundser med de store rovdyr. Men også lattermusklerne skal i brug – hvad var et cirkus uden klovn? På dette område regnes det danske cirkuspublikum for verdens mest kritiske; får en klovn succes i Danmark, er hans lykke gjort, så er han sikret engagementer langt frem i tiden.

Såvel som så mange andre klovner fik de spanske brødre *Rivels* deres succesfulde start i København. Hvilken cirkusgænger kender ikke – i hvert fald af navn – *Charlie Rivels*, den herlige klovn i den lange røde trøje, som han iøvrigt fik ved en ren tilfældighed: Oprindelig var det en ganske almindelig pullover, men en gang blev den i vask så lang, at den nåede helt ned over knæene. Charlie Rivels beholdt den lange trøje siden, og denne „uniform“ gjorde fantastisk lykke.

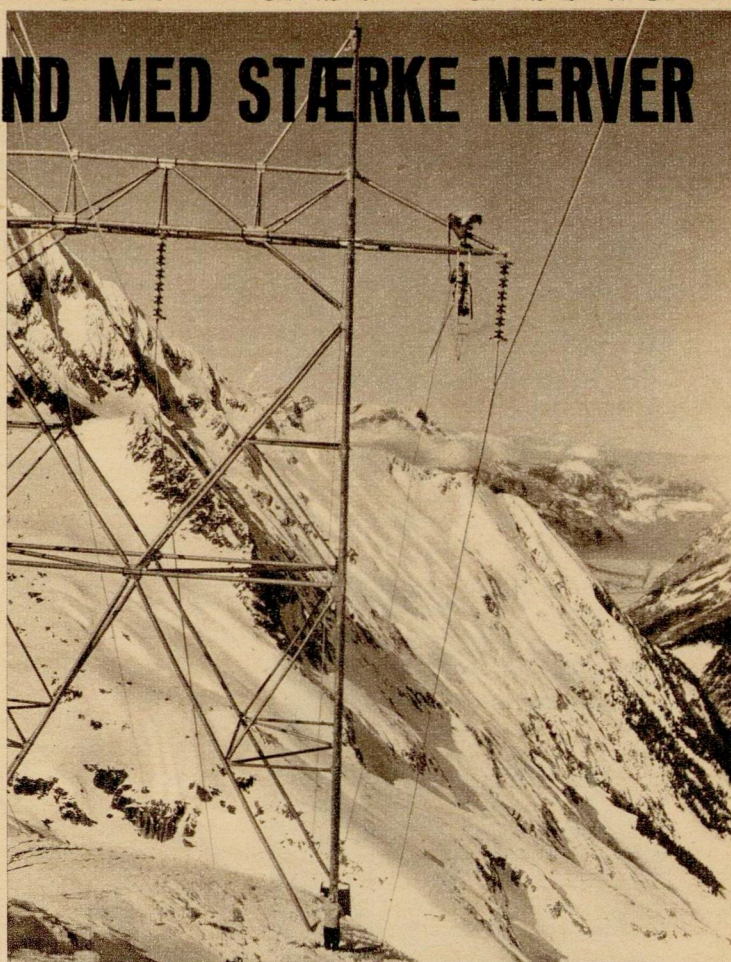
Fremgang indenfor cirkusverdenen beror således ikke alene på talent og arbejde, men også på held.

Med undtagelse af de berømte ure går alle maskiner i Schweiz ved hjælp af elektricitet. Nede i byerne er det ingen sag: tryk på knappen, og maskiner snurrer og lyset lyser. Men strømmen kommer fra værkerne dybt inde i alperne, og ude langs ledningsnettet stilles store krav til de mænd, der fører tilsyn. Ledningerne hænger tungt mellem masterne, og eftersynet gennemføres af montøren, der bruger ledningen som tovbane. Ofte fører den ham tværs over afgrunde fra mast til mast, ofte hænger ledningen parallelt med den stejlt skrånende bjergside. Det er arbejde for mænd med stærke nerver. Frosten kan bide, masterne kan være tilisede, sne og tåge kan lægge sig om bjergsiderne, men arbejdet skal udføres på trods af alt. På det store billede til højre ses to montører, der på mastens arm gør den primitive tovbane klar, det lille billede til venstre giver glimt af alpernes skønhed, og herunder ses to montører, der på den medbragte aluminiumsstige klatrer op til mastens arme.

FOR MÆND MED STÆRKE NERVER

Stafet CALPRETA

- den strygefri kvalitetsskjorte

33⁸⁵

34⁵⁰

ET FDB-PRODUKT

NU

bekæmpes fluerne i stalden med

TUGON

FLUEGIFT

Det er vigtigt

at TUGON opløses godt

at TUGON derfor henstår ca. 10-12 timer

at de blå TUGON-striber anbringes hensigtsmæssigt, evt. på fastsømmede træstykker.

at der kun tages lidt på penslen ad gangen (undgå drypning)

at penslen renses i vand efter brugen

ARTIESELSKABET
AGRO-KEMI
KØBENHAVN

FÅS I BRUGSEN

DE GULE BLADE DER BETYDER TAB

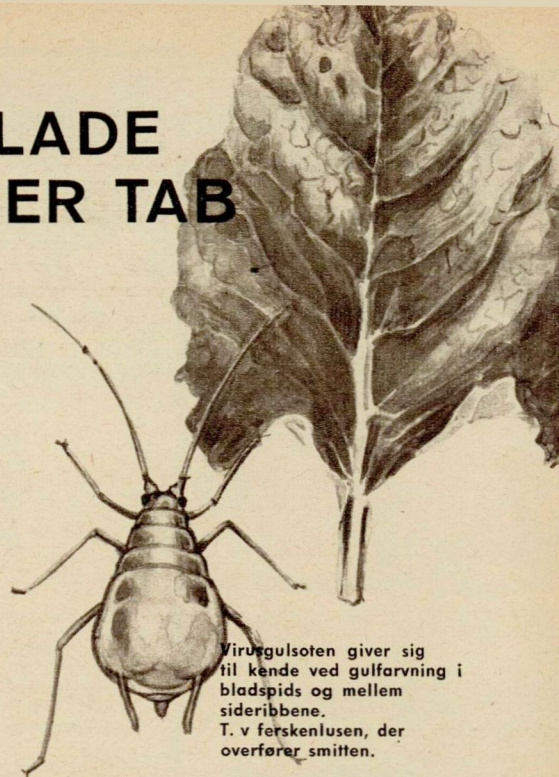
OFTE kender man „de gule blade“ i marker med runkelroer, fodersukkerroer eller sukkerroer så godt, at man slet ikke lægger mærke til dem, men tror, at sådan skal en normal mark med disse afgrøder se ud.

Der er i virkeligheden tale om en sygdom: virusgulsot, der spredes af ferskenlusene. At sygdommen kan forvolde store tab, viser udbytteforsøg med roer, der var „kunstigt smittede“. Hvis roerne blev smittede den 21. juni, fremkom et udbyttes tab pr. hektar på 107 hkg roer, 23,6 hkg sukker og 50 hkg roetop. Ved smitte godt tre uger senere, den 11. juli, faldt udbyttes tabene og blev på 62 hkg roer, 15,3 hkg sukker og 21 hkg roetop. Ved en smitning den 31. juli var angrebet af virusgulsot uden betydning for udbyttet.

Virusgulsotens smitte overføres hovedsageligt til roemarkerne med den grønne ferskenlus. Selv om dette dyr sædvanligvis er ret fåtalligt i roemarkerne i sammenligning med den sorte bedelus, må ferskenlusen tilskrives langt større betydning end bedelusen, når det gælder spredning af virusgulsot.

Den tidligste og derfor den værste smittespredning sker med ferskenlus, der har overvintret i roekuler og roehuse. Her begynder ferskenlusene at røre på sig, d. v. s. forlade kulerne, når der i forårsmånederne nås en vis temperatur i roeholdningerne. Men det er også kendt, at bedefromarkerne i frøavlsegne har stor betydning som smitekilde for virusgulsot.

Man må først og fremmest sætte ind mod ferskenlusene, når det drejer sig om at hindre virusgulsotens udbredelse. I de egne, hvor virusgulsotens erfaringsmæssigt optræder ondartet, foretages mindst to sprøjtninger af foderroemarkerne, første

Virusgulsoten giver sig til kende ved gulfarvning i bladspids og mellem sideribbene.
T. v ferskenlusen, der overfører smitten.

gang så snart ferskenlusene er iagttaget i marken, anden gang ti-fjorten dage senere.

Det systematiske sprøjtemiddel Ekatin har den evne, at det optages af planten, trænger ind i dens saftstrøm og cirkulerer i bladene. Den ekatin-holdige plantesaft vil derefter i lang tid efter sprøjtningen dræbe de sugende lus. Der sprøjtes med $\frac{3}{4}$ kilo Ekatin i 500-1000 liter vand pr. ha. Forekommer der andre skadedyr i marken, f. eks. bedeluslarver, thrips eller viklerlarver, kan det være formålstjenligt at sprøjte med et parationsmiddel, f. eks. $\frac{3}{4}$ -1 kg FDB Paration-35 i 500-1000 liter pr. ha. Virkningen af paration er dog ikke så varig som ekatin-sprøjtning, selv om den er noget billigere at anvende.

Blot een smittebærende ferskenlus får lejlighed til at suge på en enkelt roeplante i cirka 15 minutter, vil planten være inficeret med virusgulsot. Det vil derfor forstås, at forholdsvis få lus, mindre end en lus pr. plante, på kort tid er i stand til at smitte en hel roemark med virusgulsot.

Bekæmpelsen skal derfor sættes ind omgående, når der iagttages ferskenlus i markerne. Derfor begyndte man i fjor fra Statens Forsøgsvirksomheds side at sætte en varslingsstjeneste igang, så landmændene gennem radio og på anden måde blev gjort opmærksom på, hvornår sprøjtningen skulle påbegyndes.

De nævnte tal for udbyttes tab ved tidlig smitning viser tydeligt, hvilken økonomisk fordel det vil være at sprøjte roemarkerne tidligt for at forsinke og formindske virusgulsotangrebene. At forebygge denne sygdom totalt, vil sikkert ikke være muligt, men benytter man Ekatin og sprøjter, så snart der bliver givet varsel om, at ferskenlusene begynder at vise sig, kan der gøres meget for at virusgulsotangrebene ikke breder sig.

DEN DANSKE

Helpresset i eet stykke af hård aluminium

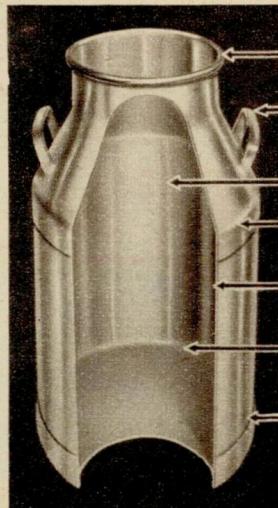
VERDENS BEDSTE MÆLKESPAND

Elegant strømlinet form • Umådelig stærk • Vejer mindre end nogen anden aluminiumspand • Let at holde ren • Hele spandens indre kan overses • Døbbelt hård aluminiumlegering.

A/S FREDERIKSBERG
METALVAREFABRIK

Nitvej 10, København F. Tel. C. 2326

Alminette Transportspand

solid rand af stor styrke.

hærdede hanke, der ikke rager frem.

blank og glat overflade.

forstærket skulder.

solid vægtykkelse.

buet overgang til bunden.

bundring af hård aluminium eller galvaniseret stål.

Føres af FDB

SOL OG SOMMER HOS *Stilman*

Det er slet ikke for tidligt at kigge på sommerkjoler, og allerede nu har vi det store udvalg at præsentere for Dem i de allernyeste modeller og stoffer – og i alle teen-age og fruestørrelser.

A

Enkel og elegant sommerkjole i satineret bomuld med skørt og bombemønster i flere farver.

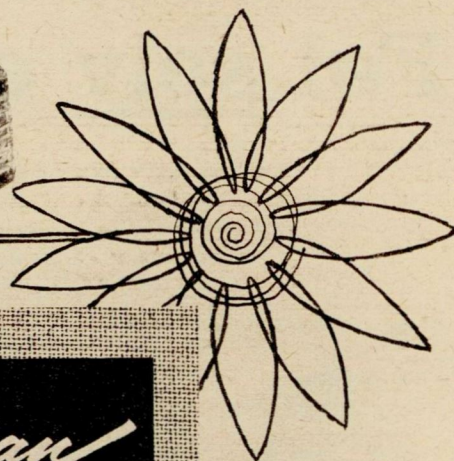
KR. 88,-

B

Moderne lærredskjole, 100 % bomuld, abstrakt mønstret i morsomme farvesammensætninger.

KR. 98,-

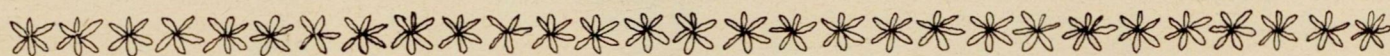
Stilman varer er kvalitetsvarer, og vi glæder os til at byde Dem velkommen og give Dem virkelig god betjening i et af de 11 moderne Stilman varehuse, hvor alle kan handle.

få en konto hos...

Stilman

AALBORG · HJØRRING · HORSSENS · KOLDING · ODENSE · NYKØBING F · RANDERS · SKIVE · VARDE · VEJLE · ÅRHUS

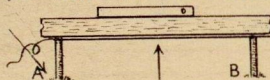
ARBEJDET MED HUSET OG HAVEN

VIL DE SELV BYGGE?

DET ALLERFØRSTE

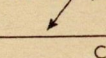
Inden man går i gang med et byggearbejde, må man sikre sig de nødvendige tilladelser fra byggemyndigheder, kloakmyndigheder o.s.v. Hvor mange

1. Hvor man ønsker det ene yderhjørne af soklen, rammes en pæl i jorden, så toppen svarer til soklens ønskede højde.

4. Soklens overkant skal naturligvis være vandret. Ved hjælp af et vaterpas på et langt lige bræt (på højkant) finder man hvor langt pæl B skal rammes i jorden, for at være i flugt med A. Brættet flyttes derefter, så pæl C kan anbringes i flugt med B (og dermed også med A). Der fortsættes til også tværbrættet på galgen er i plan.

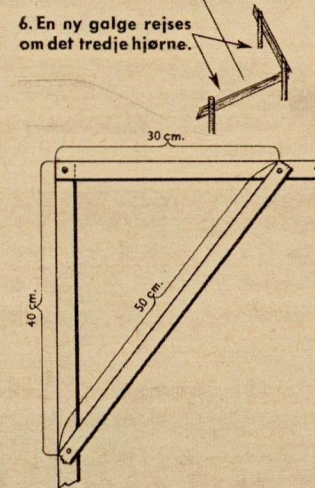
3. Fra A trækkes en snor nøjagtig i den retning, soklens yderkant skal have, til galgens ene arm.

7. Fra den galgearm, der er markeret med E trækkes en ny snor vinkelret på den første og således at de to snore skærer hinanden i punkt D. Snor nr. 2 rettes vandret ind og afmåles ganske som den første snor. På samme måde trækkes snore til markering af soklens 3. og 4. side.

5. Sokkelvæggens længde afsættes ud ad snoren fra A til D og punktet D afmærkes på snoren.

6. En ny galge rejses om det tredje hjørne.

Således kan man lave en vinkel: Enderne på to trælister lægges over hinanden og sømmes sammen med 1 søm, så de kan drejes i forhold til hinanden. Fra samlingspunktet afsættes 30 cm ud ad det ene ben og 40 cm ud ad det andet. Når den tredje liste nu sømmes på, så der er 50 cm mellem de to ben, er vinklen ret.

papirer, der skal til, varierer både efter byggeriets art og fra kommune til kommune, men har De ikke attesterne i orden, kan De komme ud for krav om nedrivning og andet ubehageligt. Indstil Dem hellere med det samme på, at der skal flere papirer til, og at det tager længere tid at få dem i orden, end De troede.

yderkanten af alle 4 sokkelvægge. Når det er sket, afmærkes ved hjælp af lodsnoren på jorden, hvor yderkanten af soklen skal gå. Hele byggetomten rundt graver De nu en grøft med lodrette sider. Yderkanten markerede De ved lodlinens hjælp og inderkanten bestemmer De selv efter hvor bred, De vil gøre soklen.

Grøften skal være mindst 90 cm dyb for at sikre frostfri dybde. Det er vigtigt, at grøften ikke er bredere foroven end forneden, da frosten ellers kan løfte hele soklen.

Grøften fyldes med beton af blandingsforholdet: 1 skovl cement, 3 skovle grus og 6 skovle singels (helst sømaterialer).

Når grøften er fyldt til jordhøjde, må der stilles en støbeform af forskallingsbrædder op med yderkanter svarende til grøftens. Formen fyldes med samme slags beton til snorens højde.

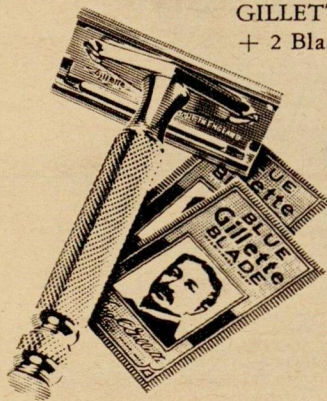
DET ER ikke en opskrift på et bestemt hus, vi her vil give dem. Denne artikel og et par følgende vil imidlertid gennemgå nogle af de grundregler, man må holde sig for øje, hvad enten det er et drivhus, en garage eller et redskabskur, man vil opføre. Er det et større bygværk, De påtænker – et beboelseshus f. eks. – kan De ikke klare Dem med anvisningerne i disse artikler.

Første led i et byggeri er som regel en sokkel. Til det arbejde skal De bruge et vaterpas, et langt, lige brædt, en vinkel (som De selv kan lave, se den lille tegning), nogle pæle og brædestumper, hammer, søm, lodline (en snor med en tung genstand i), mur-snor, skovl og spade.

Den store tegning med dens tekster viser, hvordan De med 4 stykker snor markerer over- og

Føl selv efter ...

Den rene glatte fornemmelse opnår De kun ved at bruge et virkeligt førsteklases barberblad og en barbermaskine, som er helt i orden ... Hvordan med Deres barbermaskine? Er det en veteran? Lidt anløbet og skæv i linierne? – Ja, så bør De unde Dem selv en ny! – GILLETTE, verdens bedste barbermaskine, + 2 Blaa Gillette-blade kan De få for ...

KUN
2,50

Lad fingrene
føle renheden,
glatheden
– og mærk, hvor
velsoigneret
og frisk
huden føles!

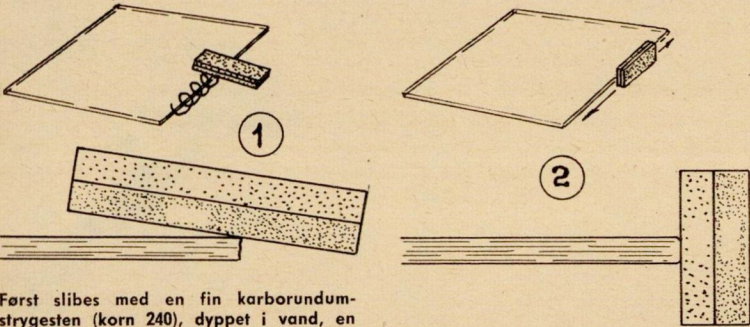
Gillette

– gir den rene, friske følelse ...

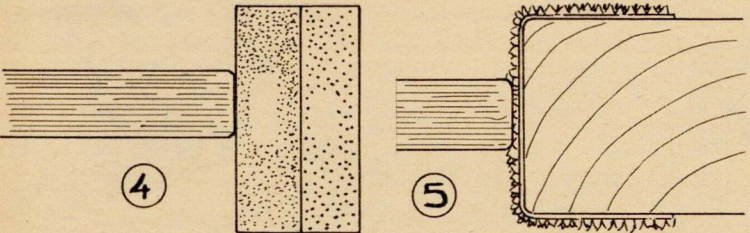
Gillette 1-dels barbermaskine kr. 9.25

KANTSLIBNING AF GLASPLADER er ikke så vanskeligt, som de fleste forestiller sig. Har man lavet et tallerkenskab til køkkenet, kan man udmærket selv levere skyde-dørene til det. Men der er et par småting at tage hensyn til, hvis arbejdet skal lykkes.

Først slibes med en fin karborundum-strygesten (korn 240), dyppet i vand, en lille flad facet langs alle kanterne. Dette er absolut nødvendigt for at fjerne de ofte fremspringende tilfældige snitbrud.

Når kanterne er lige, slibes efter med den fine sten og

Derefter kan man med en grovere sten (korn 120) rette konturerne af, så de bliver helt lige.

til slut med superfint smergellærred på en træklods.

HAVEMANDENS HUSKESEDDEL

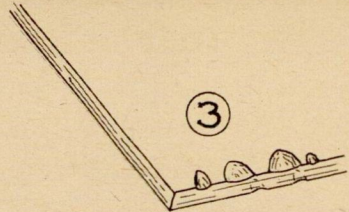
15. maj - 31. maj

FRUGTHAVEN. Et par dage efter at blommetræerne er i fuld blomstring, skal de have en sprøjtning med kvassia, så undgår man ormstukne blomster. Æbler og pærer kan udmærket sprøjtes efter samme recept, men i reglen ikke samtidig, og her kan man slå to fluer med et smæk ved at blande et svampemiddel i vædsken. Man kan vælge mellem et captan-, tiuram- eller ziram-middel. Det er en gruppebetegnelse. Indenfor grupperne findes flere mærker, som vistnok kan siges at være lige gode. Det kan endnu nås at pøde dårlige sorter om. Pødekvisterne skal dog helst være skåret af modertræerne om vinteren. Cox Orange er en yndet æblesort, men i de fleste haver mislykkes den. Ingrid Marie og Laxton ligner lidt i smag, og de er lettere at have med at gøre.

KØKKENHAVEN. Hvis man kun har en meget lille have, skal man ikke give sig af med at dyrke rødkål og hvidkål. Men de, der har rigelig jord, går nu i gang med at plante kål. Tiltrækker man selv planterne, er det vigtigt at grundvande, før man tager planterne op, så planten kan holde klump. Det er nu også plantetid for porrer, selleri og tomater. Tomater skal stå lunt. Allerbedst er det at omspænde dem med et plasticdække. Selleri skal have megen næring, 5-6 kg nitrophoska pr. 100 kvm er slet ikke for meget. Straks efter plantning må der vandes, hvis det da ikke netop regner. I varmt vejr sidst i måneden er det også blevet såtid for agurker. Vand rillen før såningen. Gør frøet vådt og drys det med mønje, så kan fuglene ikke lide det. Agurker skal have varme for rigtigt at lykkes. Prøv også her en solfanger af glas eller plasticfolie.

BLOMSTERHAVEN. Asters, løvemund, tagetes o. fl. plantes nu. Ved såning på blivestedet falder blomstringen noget senere. Rosenstråleplet, der er skyld i, at mange roser står bladløse en stor del af sommeren, bekæmpes bedst ved regelmæssige sprøjtninger med kobbermidler, andre svampemidler, som bruges til frugttræerne, hjælper også. Giv også roserne en omgang, når frugttræerne sprøjtes. Meldug bekæmpes med svovlmidler, og bladlus bekæmpes let med et eller andet insektmiddel.

Lige så vigtigt som sprøjtning er det at sørge for, at jordbund og næring passer planterne. Overskud af kalk giver dårlig vækst. Giv i så fald svovlsur ammoniak.

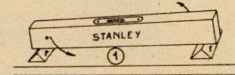

Pas på ikke at trykke for hårdt i begyndelsen, for så bliver resultatet som her, og det er umuligt at fjerne sådanne hak med håndkraft.

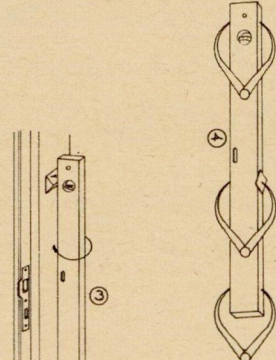
KORREKTION AF VATERPAS

DET HÆNDER, at et vaterpas bliver ubrugelig, enten fordi træet har kastet sig eller er blevet slidt skævt på ru murflader; og libellerne kan være knust eller gået løse i gipsindstøbningen.

Har det lille, enkle vaterpas fået en mindre misvisning, rettes det ved tilhøveling af sålfladen. To trekantede træklodser anbringes på et pålideligt underlag, en vindueskarm eller en fast filebænk. De skal helst fæstnes med et par småstifter, så der om fornødent kan hævles lidt af klodsernes rygge. Vaterpasset lægges op, aflæses og vendes; ved at sammenligne de forskellige udslag, kan man afgøre, hvor den formodede fejl ligger. Først rettes klodserne af, indtil libelleboblens afvigelser ikke påvirkes af vaterpassets omplaceringer; derefter mærker man sig, hvor vaterpas er for høj - og hvormeget.

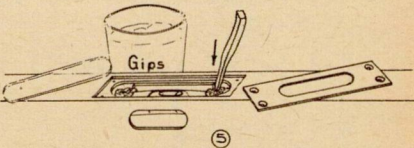

Med en fint stillet høvl fjerner man lidt ad gangen og kontrollerer af og til virkningen for ikke at ende i den anden grøft. Kontroller også kanten med en vinkel.

En såkaldt lodstok er betydelig vanskeligere at rette op. Her må man foruden vindueskarmen også have en stolpe eller dørkarm til rådighed. Ved forsøg finder man frem til, om det er muligt at lade det ene glas danne grundlag for en tilretning af stokken. Afhøvlingen må foretages med den allerstørste nærighed og under gen-

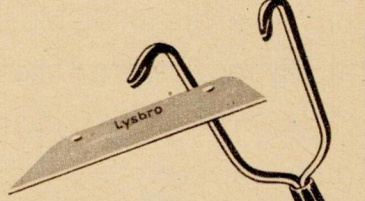
tagne prøvemålinger med vinkel og krumpasser eller skydelære. Lodstokken skal jo kunne anvendes op under loft og med de to kanter i flæng mod mur; som følge deraf må den være nøjagtig lige bred i begge ender og en anelse hul (1/10 mm) midt på kanterne.

Når den ene libelle er tiptop, er den anden muligvis blevet helt gal. Så må man pille den ud og sætte den om, skulle den gå i skår, er det ikke nogen ulykke, da en ny kun koster en halv krone penge. Gips udrøres med vand til en ikke for stiv mortel; en lille klump lægges i hver ende af udboringen, og glasrøret anbringes, mens stokken ligger an på vindues- eller dørkarm. Med en træpind trykkes den i stilling, indtil man ved omstilling finder, at den er korrekt.

Lysbro

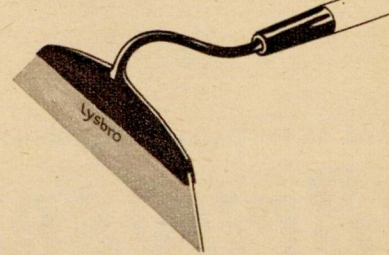
De 2 ROEHAKKER med udskiftelige klinger der ikke skal slibes

den nye roehakke nr. 9

den kendte nr. 7

LYSBRO FABRIKER · SILKEBORG

men Dorte-
man behøver
bare
en lille smule

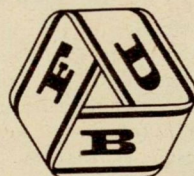
- med FDB NURÉN bliver
opvasken så fin og blank som
aldrig før - bare en lille smule
i det varme opvaskevand gør
underværker.

Det kunne Dorte naturligvis
ikke vide - men hun vil gerne
hjælpe mor og med NURÉN
går opvask og rengøring som
en leg.

- og så får De endda dividende i

Brugsen

landets
mest
solgte

1,40